

Naknada neimovinske štete na temelju opće uredbe o zaštiti osobnih podataka - izazovi i pristupi

---

Sabo, Tena

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Law / Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:199:106995>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Repository / Repozitorij:

[Repository Faculty of Law University of Zagreb](#)

Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Katedra za pravo informacijskih tehnologija i informatiku

Tena Sabo

**NAKNADA NEIMOVINSKE ŠTETE NA TEMELJU OPĆE UREDBE O ZAŠTITI
OSOBNIH PODATAKA – IZAZOVI I PRISTUPI**

Diplomski rad

Mentor: izv. prof. dr. sc. Marko Jurić

Zagreb, rujan 2023.

Izjava o izvornosti

Ja, Tena Sabo, pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autorica diplomskog rada te da u radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova te da se prilikom izrade rada nisam koristila drugim izvorima do onih navedenih u radu.

Tena Sabo, v.r.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
1.1. Predmet i cilj rada	2
1.2. Sadržaj i struktura rada.....	2
2. Pravo na privatnost i zaštitu osobnih podataka	3
2.1. Pravo na privatnost	3
2.2. Odnos između prava na privatnost i prava na zaštitu osobnih podataka	3
3. Međunarodni i regionalni pravni okvir zaštite osobnih podataka.....	4
3.1. Povijesni razvoj zaštite osobnih podataka	4
3.2. Ujedinjeni Narodi	6
3.3. Vijeće Europe	6
3.3.1. Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda	6
3.3.2. Konvencija 108.....	7
3.4. Europska unija	8
3.4.1. Povelja EU o temeljnim pravima	8
3.4.2. Od Direktive do Opće uredbe.....	9
3.5. Zaštita osobnih podataka u Republici Hrvatskoj	9
3.5.1. Ustav Republike Hrvatske	9
3.5.2. Zakon o provedbi Opće uredbe	10
4. Javna i privatna provedba pravila o zaštiti osobnih podataka	11
4.1. Važnost privatne provedbe pravila o zaštiti podataka	11
5. Naknada neimovinske štete na temelju Opće uredbe.....	13
5.1. Izričito pravo na naknadu nematerijalne štete	13
5.2. Odgovornost voditelja obrade i izvršitelja obrade prema Uredbi	15
5.3. Uloga oštećenika	16
6. Izazovi u ostvarivanju prava na naknadu neimovinske štete na temelju Opće uredbe	16
6.1. Pojam neimovinske štete	16
6.2. Određivanje iznosa naknade	18

6.3.	Dokazivanje uzročne veze.....	19
7.	Komparativna analiza naknade neimovinske štete prema članku 82. Opće uredbe	20
7.1.	Komparativni okvir: Njemačka i Nizozemska.....	20
7.1.1.	Pristup njemačkih sudova	20
7.1.2.	Pristup nizozemskih sudova	25
7.2.	Tumačenje Suda Europske unije	26
7.2.1.	Kriteriji za naknadu	27
7.2.2.	Prag ozbiljnosti	28
7.2.3.	Procjena štete u skladu s nacionalnim pravom	28
7.3.	Naknada neimovinske štete u zakonodavstvu Republike Hrvatske	29
8.	Kolektivna zaštita temeljem Opće uredbe i Direktive (EU) 2020/1828.....	30
8.1.	Kolektivna zaštita na temelju Opće uredbe - zastupanje ispitanika	30
8.1.1.	Utjecaj na ispitanike	31
8.2.	Direktiva (EU) 2020/1828 o predstavničkim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača	31
8.2.1.	Odnos Direktive i Opće uredbe	32
9.	Zaključak.....	33
10.	Literatura	34

Sažetak: Zaštita osobnih podataka danas je jedno od temeljnih ljudskih prava zajamčeno mnogim međunarodnim, regionalnim i nacionalnim aktima, no sve do kraja 20. stoljeća ono se promatralo kroz druga prava, a posebno kroz pravo na privatnost. Rad pruža pregled razvoja pravnog okvira zaštite osobnih podataka s posebnim naglaskom na Opću uredbu o zaštiti osobnih podataka i pravo na naknadu neimovinske štete zbog njezina kršenja. Trenutno nema jedinstvenog pristupa ovom pitanju, a praksa nacionalnih sudova država članica uvelike se razlikuje. Rad stoga pruža analizu članka 82. Opće uredbe i izazove s kojima se nacionalni sudovi susreću pri njegovoj primjeni. Analiza sudske prakse njemačkih i nizozemskih sudova nastoji odgovoriti na pitanje u kojim slučajevima sudovi dodjeljuju naknadu neimovinske štete te kako određuju njezinu visinu. Zaključno, u radu će se razmotrit koncept kolektivne zaštite ispitanika u Europskoj uniji kao mehanizma za osiguravanje učinkovite i djelotvorne provedbe prava na zaštitu podataka.

Summary: The protection of personal data is now one of the fundamental human rights guaranteed by many international, regional and national acts, but until the end of the 20th century it was addressed through other rights, in particular the right to privacy. The paper provides an overview of the development of the legal framework for the protection of personal data with a particular focus on the General Data Protection Regulation and the right to compensation for non-material damage due to its breach. There is currently no uniform approach to this issue and the case-law of national courts of the Member States varies greatly. The paper therefore provides an analysis of Article 82 of the Regulation and the challenges faced by national courts in its application. An analysis of the case-law of the German and Netherlands courts seeks to answer the question in which cases the courts award compensation for non-material damage and how they determine the amount. In conclusion, the paper will look at the concept of collective redress in the European Union as a mechanism to ensure the effective and efficient enforcement of data protection rights.

Ključne riječi: Opća uredba o zaštiti osobnih podataka, odgovornost za štetu, naknada neimovinske štete, zaštita osobnih podataka, pravo na privatnost.

Keywords: General Data Protection Regulation, liability for damage, compensation of non-material damage, protection of personal data, right to privacy.

1. Uvod

U digitalnom dobu raširena uporaba tehnologije i interneta revolucionizirala je način na koji se osobni podaci prikupljaju, obrađuju i dijele. Sve veća dostupnost osobnih podataka i brz tehnološki razvoj povećali su rizik neovlaštenog prikupljanja, obrade i prijenosa te ozbiljno ugrozili informacijsku osobnost pojedinca.¹ U to smislu svijest o važnosti zaštite podataka postaje sve veća, a taj se pristup očituje u mnogim nacionalnim i međunarodnim dokumentima. Člankom 16. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (dalje u tekstu: UFEU)² i člankom 8. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (dalje u tekstu: Povelja)³ utvrđeno je da svatko ima pravo na zaštitu svojih osobnih podataka, čime je to pravo uzdignuto na razinu temeljnog.

U tom smislu, daljnji epilog pravu na zaštitu osobnih podataka dala je Opća uredba o zaštiti podataka (dalje u tekstu: Opća uredba).⁴ Opća uredba predstavlja najznačajniju prekretnicu u europskom pravu o zaštiti podataka od donošenja Direktive te je donesena s ciljem osiguravanja visoke razine zaštite pojedinaca u vezi s obradom njihovih osobnih podataka.

U svrhu ostvarivanja tog cilja Opća uredba predviđa snažan sustav regulacije i sankcija, kombinirajući javnu i privatnu provedbu pravila o zaštiti osobnih podataka. Nesporno je da javna provedba, koja se odnosi se na provedbu od strane nadzornih tijela država članica, ima vrlo važnu ulogu, no privatna provedba čini važan dio obećane "kopernikanske revolucije". U tom smislu članak 82. stavak 1. Opće uredbе predstavlja ključnu odredbu kojom se pojedincima pruža pravo da od voditelja obrade ili izvršitelja obrade traže naknadu za materijalnu i neimovinsku štetu pretrpljenu zbog kršenja njezinih odredbi. Time Opća uredba kao jedan od ključnih aspekata prepoznaje potrebu pružanja pojačane pravne zaštite u slučaju kršenja pravila o zaštiti podataka, no pet godina od početka njezine primjene, pitanje učinkovitosti pravne zaštite pojedinaca čije je pravo na zaštitu osobnih podataka povrijeđeno i dalje ostaje pitanje od krucijalne važnosti.

---

¹ Bukovac Puvača, Maja; Demark, Armando, Pravo na zaštitu osobnih podataka kao temeljno pravo i odgovornost za štetu zbog njegove povrede, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, v. 40, br. 1, 2019., str. 288.

² OJ C 202, 7.6.2016

³ SL C 326, 26.10.2012., str. 391–407

⁴ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ, SL L 119, 4.5.2016., str. 89–131

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet ovog rada je naknada neimovinske štete na temelju članka 82. Opće uredbe. Cilj je ovog rada istražiti potencijalni učinak privatne provedbe pravila o zaštiti podataka naknadom neimovinske štete uzrokovane kršenjem odredbi Opće uredbe. Usredotočujući se na pravo na zaštitu podataka kao temeljno pravo, nastoji se procijeniti može li naknada predviđena člankom 82. poslužiti kao učinkovito sredstvo za osiguravanje pravne zaštite u području zaštite osobnih podataka, unatoč stalnim razlikama između nacionalnih pravila o građanskopravnoj odgovornosti u državama članicama Europske unije. Imajući to u vidu i oslanjajući se na postojeću pravnu literaturu i analizu sudske prakse u različitim državama članicama, radom se nastoje istražiti izazovi i potencijal za poboljšanje unutar postojećeg kompenzacijskog okvira uspostavljenog člankom 82. Opće uredbe.

1.2. Sadržaj i struktura rada

Rad je strukturiran u 9 glavnih cjelina. U drugom i trećem poglavlju pružit će se pregled prava na zaštitu podataka kao samostalnog temeljnog prava te istražiti podrijetlo i razvoj tog prava. Ukratko će se prikazati i prikazati pravni okvir zaštite prava na privatnost i prava na zaštitu osobnih podataka na međunarodnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

Iduće dvije cjeline posvećene su ispitivanju važnosti privatne provedbe pravila o zaštiti osobnih podataka te analiziranju odredbi Opće uredbe o odgovornosti za štetu pri čemu će se ispitati izazovi i ograničenja povezana s pitanjem opsega i izračuna naknade neimovinske štete u kontekstu zaštite osobnih podataka.

S obzirom na različite pristupe nacionalnih sudova u odnosu na pitanja povezana s naknadom neimovinske štete, važno je analizirati sudske prakse različitih sudova u državama članicama. S tim ciljem, u 7. poglavlju provest će se komparativna analiza sudske prakse njemačkih i nizozemskih sudova. Uspoređujući različita pravna tumačenja i ishode, analiza nastoji pružiti prikaz provedbe i učinkovitosti članka 82. u kontekstima različitih pravnih tradicija.

U zadnjem dijelu rada kratko će se istražiti koncept kolektivne zaštite u Europskoj uniji kao mehanizma jačanja zaštite prava ispitanika.

Naposljetku, zaključak će sažeti ključne uvide, nudeći razmišljanja o učinkovitosti i značaju naknade nematerijalne štete kao sredstva zaštite prava ispitanika te o mogućim posljedicama za budućnost privatne provedbe zaštite podataka unutar Europske unije.

2. Pravo na privatnost i zaštitu osobnih podataka

2.1. Pravo na privatnost

Pravo na privatnost temeljno je ljudsko pravo koje je kao takvo definirano u nizu međunarodnih i regionalnih dokumenata poput Opće Deklaracije o ljudskim pravima Ujedinjenih naroda⁵, Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda⁶ (dalje u tekstu: Konvencija) te Povelje EU o temeljnim pravima. Ono je ključno za osiguravanje poštovanja i zaštite dostojanstva i osobnog integriteta pojedinaca, posebno u današnjem digitalnom dobu.

Iako je koncept privatnosti prisutan kroz čitavu ljudsku povijest, još uvijek nema općeprihvaćene definicije pojma i sadržaja tog prava.⁷ U svojem najznačajnijem djelu *Privacy and Freedom*, Westin definira privatnost kao “pravo pojedinaca da sami odrede kada, kako i u kojoj mjeri će se informacije o njima priopćiti drugima.”⁸ Veliki utjecaj na raspravu o privatnosti imao je i članak *The Right to Privacy* u kojem je privatnost prvi puta definirana kao pravo biti ostavljen na miru.⁹ Za razliku od navedene definicije koja privatnost percipira negativno, što je svojstveno angloameričkom pravnom sustavu, u europskom pravnom krugu ona se percipira i kao pozitivna vrijednost povezana sa slobodom i autonomijom pojedinca.¹⁰

Iako je pravo na privatnost neotuđivo pravo, ono može biti podložno ograničenjima. Ograničenja su dopuštena ako su u skladu sa zakonom ili propisana zakonom, nužna u demokratskom društvu i služe nekom legitimnom interesu.¹¹ Tek ako su kumulativno ispunjena sva tri uvjeta javna se vlast može miješati u pravo na privatnost.

2.2. Odnos između prava na privatnost i prava na zaštitu osobnih podataka

U pravom poretku Europske unije pravo na zaštitu osobnih podataka priznato je kao samostalno temeljno pravo odvojeno od temeljnog prava na privatnost.¹² To razdvajanje otvara pitanje

---

⁵ Opća deklaracija o ljudskim pravima, rezolucija br. 217 /III

⁶ Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, NN MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10

⁷ Dragičević, Dražen; Gumzej, Nina; Jurić, Marko; Katulić, Tihomir; Lisičar, Hrvoje, Pravna informatika i pravo informacijskih tehnologija, Narodne Novine, Zagreb, 2015., dostupno na poveznici: https://www.pravo.unizg.hr/_download/repository/FIN_Cjelovito_poglavlje_5_knjige_PIT%5B3%5D.pdf, str. 2.

⁸ Westin, Alan, *Privacy and Freedom*, Atheneum, New York, 1967., str. 3.

⁹ Pavuna, Andro, Transformacija pojma prava na privatnost kao posljedica razvoja tehnologije i novih sigurnosnih izazova, Disertacija, Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti, 2019., str. 13.

¹⁰ Jurić, Marko, *Pravo na poštovanje privatnog života i zaštitu osobnih podataka*, u Kregar, Josip et. al., Ljudska prava: uvod u studij, Zagreb, 2014., str. 63.

¹¹ Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, čl. 8. st. 2.

¹² U pravnom poretku Europske unije ono se naziva pravom na poštovanje privatnog života.

odnosa i razlika između ta dva prava. Važno je napomenuti da ono nije oduvijek bilo samostalno temeljno pravo te se o njemu razmatralo kroz druga ljudska prava, prvenstveno kroz pravo na privatnost.¹³ Na europskoj razini, prvi pravni okviri za zaštitu podataka¹⁴ uglavnom su pravo na zaštitu osobnih podataka poistovjećivali s pravom na privatnost ili ga promatrali kao skup interesa obuhvaćenih širim pojmom privatnosti, odnosno kao pravom blizancem (*twin right*).¹⁵ Takvo shvaćanje bilo je vidljivo i u pravnom poretku Europske unije sve do dvadeset i prvog stoljeća.¹⁶ Tomu u prilog govori Direktiva 95/46/EZ (dalje u tekstu: Direktiva o zaštiti podataka)¹⁷, nekadašnji temeljni propis u području zaštite osobnih podataka, u kojoj se navodi kako „države članice štite temeljna prava i slobode fizičkih osoba, a posebno njihova prava na privatnost u vezi s obradom osobnih podataka.“¹⁸

Ipak, složenost područja zaštite osobnih podataka dovela je do definiranja tog prava kao samostalnog temeljnog prava.¹⁹ Tako se danas na razini Europske unije, Ugovorom o funkcioniranju Europske unije svima jamči pravo na zaštitu osobnih podataka, a Poveljom je pravo na zaštitu osobnih podataka priznato kao temeljno ljudsko pravo, izjednačavajući njegov status s „klasičnijim“ ljudskim pravima.

3. Međunarodni i regionalni pravni okvir zaštite osobnih podataka

3.1. Povijesni razvoj zaštite osobnih podataka

Podrijetlo prava na zaštitu podataka može se povezati s pojavom nacionalnih zakona o zaštiti podataka u različitim europskim zemljama.²⁰ Početkom 1970-ih došlo je do povećanja uporabe računala u svrhu obrade osobnih podataka pojedinaca, a prekogranična trgovina koju je olakšala

---

¹³ Bukovac Puvača, M.; Demark, A., op. cit. (bilj.1.), str. 291.

¹⁴ Rezolucija Vijeća Europe o zaštiti privatnosti pojedinaca u vezi s elektroničkim bankama podataka u privatnom sektoru iz 1973. i Rezolucija Vijeća Europe o zaštiti privatnosti pojedinaca u vezi s elektroničkim bankama podataka u javnom sektoru iz 1974.

¹⁵ Van der Sloot, Bart, Legal fundamentalism: is data protection really a fundamental right? u: Leenes R., van Brakel R., Gutwirth S., De Hert P (ur.) *Data protection and privacy: (in)visibilities and infrastructures*, Springer, 2017., str. 3.

¹⁶ Bukovac Puvača, M.; Demark, A., loc. cit.

¹⁷ Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka, SL L 281, 23.11.1995., str. 31–50.

¹⁸ Direktiva 95/46/EZ, čl. 1.

¹⁹ Jurić, M., op. cit., (bilj. 10), str. 68.

²⁰ Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA), Priručnik o europskom zakonodavstvu o zaštiti osobnih podataka, 2018., https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-coe-edps-2018-handbook-data-protection_hr.pdf, (20.8.2023.), str. 20.

Europska ekonomska zajednica, također je potaknula povećanje razmjene informacija.²¹ Njemačka savezna država Hessen donijela je prvi zakon o zaštiti osobnih podataka 1970. godine, a do kraja 70-ih godina uslijedili su Švedska, Sjedinjene Američke Države, Austrija, Danska te brojne druge zemlje.²² No, Europa je tek početkom 1980-ih počela zauzimati ozbiljan i usklađen pristup regulaciji područja zaštite podataka. U tom smislu razlikujemo dva različita regulatorna pristupa: opći i područni pristup.²³

Opći pristup tipičan je za europske zemlje, a karakterizira ga donošenje jednog zakona koji obuhvaća sveukupnu materiju zaštite osobnih podataka temeljenog na smjernicama OECD-a o zaštiti privatnosti i prekograničnog protoka osobnih podataka iz 1980. godine i Konvenciji 108.²⁴ Za nadzor nad provedbom zadužen je povjerenik ili ombudsman, što je karakteristično za ovaj pristup. Uz donošenje sveobuhvatnog zakona, nije isključena mogućnost donošenja posebnih propisa kojima se zaštita pruža određenim specifičnim područjima.²⁵

S druge strane, neke zemlje poput Sjedinjenih američkih država, donosile su više posebnih zakona kojima se uređuju pojedini aspekti privatnosti koji su u tom trenutku od posebnog interesa.²⁶ Karakteristično za ovaj pristup je da nadzor nad provedbom nije povjeren posebnom javnom službeniku, već građanima, koji imaju najveći interes zaštititi svoje osobne podatke i privatnost.²⁷

Sve veća uporaba računalnih sustava izazvala je zabrinutost u pogledu prikupljanja, pohrane i obrade osobnih podataka, što je potaknulo zakonodavne napore za rješavanje tih pitanja. Iako je brzi tehnološki razvoj omogućio znatne prednosti, postavilo se pitanje negativnog utjecaja koji bi razvoj elektroničke obrade podataka mogao imati na privatnost pojedinca, posebno u slučajevima prekograničnog prijenosa. Zahvaljujući brzom razvoju informacijskih i komunikacijskih tehnologija, pravo na zaštitu podataka sve je više dobilo na značaju kao globalno važno pitanje koje ne može biti regulirano samo propisima nacionalnog zakonodavstva.²⁸

---

²¹ Rudgard, Sian, *Origins and Development of European Data Protection Law: Rationale for data protection u: Eduardo Ustaran (ur.), European Data Protection: Law and Practice*, Second edition, International Association of Privacy Professionals (IAPP), 2019., str. 2.

²² Dragičević, D.; Gumzej, N.; Jurić, M.; Katulić, T.; Lisićar, H, op. cit. (bilj. 2), str. 13.

²³ Ibid.

²⁴ Ibid.

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid.

²⁷ Ibid.

²⁸ Klarić, Mirko, *Zaštita osobnih podataka i Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, v. 53, br. 4, 2016., str. 974.

3.2. Ujedinjeni Narodi

Pravo na privatnost međunarodno je priznato 1948. godine ključnim dokumentom u povijesti ljudskih prava – Općom Deklaracijom o ljudskim pravima Ujedinjenih naroda, kao jedno od temeljnih ljudskih prava. U članku 12. Deklaracije navodi se kako „*nitko ne smije biti podvrgnut samovoljnom miješanju u njegov privatni život, obitelj, dom ili dopisivanje, niti napadima na njegovu čast i ugled. Svatko ima pravo na zakonsku zaštitu protiv takvog miješanja ili napada.*“²⁹

Iako neobvezujuća, Opća deklaracija uživa status temeljnog instrumenta međunarodnog prava o ljudskim pravima.³⁰ U okviru Ujedinjenih naroda, države potpisnice Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima³¹ iz 1976. obvezale su jamčiti građanska prava sadržana u međunarodnom sporazumu, uključujući pravo na privatnost. Članak 17. Opće deklaracije izričito navodi kako „*nitko ne smije biti podvrgnut samovoljnom ili nezakonitom miješanju u njegov privatni život, obitelj ili dopisivanje, niti nezakonitim napadima na njegovu čast ili ugled. Svatko ima pravo na pravnu zaštitu protiv takvog miješanja ili napada*“³²

3.3. Vijeće Europe

3.3.1. Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda

Pokušaj ujedinjenja Europe nakon Drugog svjetskog rata rezultirao je osnivanjem Vijeća Europe, međunarodne organizacije koja za cilj ima jačanje demokracije, ljudskih prava i vladavine zakona u zemljama članicama. Vijeće Europe iznjedrilo je temelj zaštite ljudskih prava u Europi – Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda koja je stupila na snagu 1953. godine. Kako bi se osiguralo poštivanje obveza preuzetih Konvencijom, provedbu nadzire Europski sud za ljudska prava (dalje u tekstu: ESLJP). Sud je dosada razmatrao razne situacije povezane s pitanjima zaštite osobnih podataka.³³

Članak 8. Konvencije predviđa da „*svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja.*“³⁴ Nadalje, „*javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa*

---

²⁹ Opća deklaracija o ljudskim pravima, čl. 12.

³⁰ Priručnik o europskom zakonodavstvu o zaštiti osobnih podataka, op. cit. (bilj. 20), str. 23.

³¹ Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, rezolucija br. 2200 A/XXI

³² Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, čl. 17.

³³ Vodič kroz članak 8. Konvencije – Pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života, 2020., https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Guide_Art_8_HRV, (21.8.2023.), str. 40.

³⁴ Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, čl. 8.1

*državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprečavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih*³⁵

Promatrajući odredbu članka 8.1. Konvencije, izrijekom se ne spominje zaštita osobnih podataka, već samo zaštita prava na poštovanje privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja, no nesporno je kako su ova dva prava usko povezana. Oba prava nastoje zaštititi slične vrijednosti, odnosno autonomiju i ljudsko dostojanstvo pojedinca.³⁶ Privatni je život širok pojam koji se ne može iscrpno definirati³⁷, a u čiji doseg zaštite ulazi i zaštita osobnih podataka.³⁸ Također, obveza javne vlasti na poštovanje osobnog života te dopisivanja nesumnjivo uključuje zaštitu osobnih podataka.³⁹ Ova dva prava su stoga nužan preduvjet za ostvarivanje drugih temeljnih prava i sloboda, kao što su sloboda izražavanja, sloboda vjeroispovijesti i zabrana diskriminacije. U tom smislu možemo reći da je zaštita osobnih podataka sastavni dio prava na privatnost u najširem smislu.⁴⁰

3.3.2. Konvencija 108

Priznavanje prava na zaštitu podataka na razini Europe dobilo je zamah i 1981. godine donošenjem Konvencije Vijeća Europe za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka (dalje u tekstu: Konvencija 108)⁴¹. Cilj Konvencije bio je uskladiti zakone o zaštiti podataka među državama članicama i uspostaviti zajednička načela zaštite privatnosti pojedinaca, a posebno je naglašena važnost poštivanja prava i sloboda pojedinaca u obradi osobnih podataka.⁴² Konvencija 108 prvi je (i jedini) obvezujući međunarodni instrument kojim se utvrđuju standardi za zaštitu osobnih podataka, a kojim se istodobno nastoji postići ravnoteža između tih zaštitnih mjera i potrebe za održavanjem slobodnog protoka osobnih podataka za potrebe međunarodne trgovine.⁴³ S obzirom na razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologija i sve veće izazove koji proizlaze iz njihove uporabe, Konvencija je modernizirana

---

³⁵ Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, čl. 8.2

³⁶ Priručnik o europskom zakonodavstvu o zaštiti osobnih podataka, op. cit. (bilj. 20), str. 21.

³⁷ Vidi: *Niemietz protiv Njemačke* (br. 13710/88), ECHR, 1992. stavak 29.; *Pretty protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (br. 2346/02), ECHR, 2002., stavak 61.; *Peck protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (br. 44647/98), ECHR, 2003., stavak 57.

³⁸ Vidi: *Amman protiv Švicarske* (br. 27798/95), ECHR, 2000.; *Kopp protiv Švicarske* (br. 23224/94), ECHR, 1998.

³⁹ Klarić, M., opt. cit. (bilj. 28), str. 976.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ NN MU 38/2005

⁴² Konvencija 108, Preambula

⁴³ Rudgard, S., op. cit. (bilj. 21), str. 10.

(Konvencija 108+) kako bi se suočila s novonastalim izazovima te istovremeno ojačala mehanizam evaluacije i praćenja Konvencije.⁴⁴

3.4. Europska unija

3.4.1. Povelja EU o temeljnim pravima

Povelja jamči pravo na zaštitu osobnih podataka kao samostalno temeljno pravo. U članku 8. Povelje navodi se kako „*svatko ima pravo na zaštitu osobnih podataka koji se na njega ili nju odnose*“.⁴⁵ Već u idućem stavku propisuje: „Takvi podaci moraju se obrađivati pošteno, u utvrđene svrhe i na temelju suglasnosti osobe o kojoj je riječ, ili na nekoj drugoj legitimnoj osnovi utvrđenoj zakonom. Svatko ima pravo na pristup prikupljenim podacima koji se na njega ili nju odnose i pravo na njihovo ispravljanje.“⁴⁶ Iako temeljno pravo, pravo na zaštitu podataka podložno je ograničenjima, no ona moraju biti potrebno, predviđena zakonom i poštovati bit tih prava i sloboda te odgovarati ciljevima od općeg interesa koje priznaje Unija ili potrebi zaštite prava i sloboda drugih osoba.⁴⁷

Stupanje na snagu Ugovora iz Lisabona⁴⁸ 2009. godine označava svojevrsnu prekretnicu u zaštiti osobnih podataka na razini Europske unije. Tim ugovorom ukinut je ustroj po stupovima čime je olakšana zakonodavna aktivnost u području zaštite osobnih podataka, a Povelja je dobila pravno obvezujući karakter čime je institucijama EU i državama članicama nametnuta obveza osiguravanja prava i sloboda sadržanih u Povelji. Prepoznajući potrebu za zaštitom tog temeljnog aspekta ljudskog dostojanstva, danas se Ugovorom o funkcioniranju Europske unije svima jamči pravo na zaštitu osobnih podataka, a Poveljom pravo na zaštitu osobnih podataka priznato je kao temeljno ljudsko pravo, izjednačavajući njegov status s „klasičnijim“ ljudskim pravima. Tim priznanjem potvrđena je važnost zaštite privatnosti i osobnih podataka pojedinaca, naglašavajući potrebu za sveobuhvatnim propisima o zaštiti podataka kako bi se osigurala učinkovita provedba tog prava, čime je, barem na normativnoj razini, razriješena dvojba oko pitanja radi li se o pravu koje je u određenoj mjeri ovisno o drugim temeljnim pravima.⁴⁹

---

⁴⁴ Protocol amending the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (CETS 223)

⁴⁵ Povelja EU o temeljnim pravima, čl. 8. st 1.

⁴⁶ Povelja EU o temeljnim pravima, članak 8. st. 2. i st. 3.

⁴⁷ Povelja EU o temeljnim pravima, članak 52, st. 1.

⁴⁸ Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, OJ C 306, 17.12.2007., str. 1–271

⁴⁹ Bukovac Puvača, M.; Demark, A., op. cit. (bilj. 1), str. 292.

3.4.2. Od Direktive do Opće uredbe

Najstarije ambicije projekta europske integracije – uspostava unutarnjeg tržišta (u ovom slučaju slobodno kretanje osobnih podataka) i zaštita temeljnih prava i sloboda pojedinaca⁵⁰ utvrđene su donošenjem Direktive o zaštiti podataka, koja je za cilj imala uskladiti zakone država članica Europske unije u području zaštite osobnih podataka.⁵¹ Od donošenja Direktive došlo je do znatnih promjena u području zaštite podataka: do novih izazova doveo je brz tehnološki razvoj koji je u posljednjih nekoliko godina povećao opseg i važnost prikupljanja i razmjene podataka.⁵² Osim toga, europski zakonodavac ostavio je otvorenima neka ključna pitanja poput uključivanja pojma neimovinske štete, odgovornosti izvršitelja obrade i pravila o potencijalno više štetnika⁵³, a razlike u implementaciji i primjeni Direktive dovele su do različite razine zaštite prava i sloboda pojedinaca (a time i pravne nesigurnosti), te su prepoznate kao moguća prepreka slobodnom protoku osobnih podataka u Uniji.⁵⁴

Kako bi se osigurala visoka i dosljedna razina zaštite prava pojedinaca u EU (koja bi trebala biti jednaka u svim državama članicama⁵⁵) te uklonile prepreke protoku osobnih podataka unutar Europske unije, od 25. svibnja 2018. godine u primjeni je Opća uredba koja je donijela korjenite promjene, posebno u pogledu odgovornosti, sankcija i pravnih sredstava predviđenih u slučaju njezina kršenja o kojima će nešto više riječi biti kasnije u radu.

3.5. Zaštita osobnih podataka u Republici Hrvatskoj

3.5.1. Ustav Republike Hrvatske

Pravo na zaštitu osobnih podataka u Republici Hrvatskoj ustavna je kategorija. Ustavom Republike Hrvatske (dalje u tekstu: Ustav RH)⁵⁶ jamči se svakome „sigurnost i tajnost osobnih podataka“⁵⁷, dok je pravo na privatnost zajamčeno je člankom 35. koji glasi: „Svakom se jamči

---

⁵⁰European Union; European Commission, Report from the Commission - First Report on the implementation of the Data Protection Directive (95/46/EC), 15.5.2023., COM(2023) 265 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52003DC0265>, (20.8.2023.), str. 3.

⁵¹ Direktiva o zaštiti podataka, Preambula, točka 3

⁵² Trulli, Emanuela, The General Data Protection Regulation and Civil Liability u: Mohr Backum et al., Personal Data in Competition, Consumer Protection and Intellectual Property: Towards a Holistic Approach? Springer Verlag, 2019., str. 3.

⁵³ Wurmnest, Wolfgang; Gömann, Merlin, Comparing Private Enforcement of EU Competition and Data Protection Law, Journal of European Tort Law, v. 13, br. 2, 2022., str. 160.

⁵⁴ Opća uredba o zaštiti podataka, Preambula, točka 9.

⁵⁵ Opća uredba o zaštiti podataka, Preambula, točka 10. i 13.

⁵⁶ Ustav Republike Hrvatske, NN 56/1990, 135/1997, 113/2000, 28/2001, 76/2010, 5/2014

⁵⁷ Ustav Republike Hrvatske, čl. 37. st. 1.

štovanje i pravna zaštita njegova osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti.⁵⁸ Bez privole ispitanika, osobni se podaci mogu prikupljati, obrađivati i koristiti samo uz uvjete određene zakonom⁵⁹, a zabranjena je uporaba osobnih podataka suprotna utvrđenoj svrsi njihovoga prikupljanja.⁶⁰ U tom smislu, prije stupanja na snagu Opća uredbe, Zakonom o zaštiti osobnih podataka⁶¹ implementirana je Direktiva o zaštiti podataka te osnovana Agencija za zaštitu osobnih podataka (dalje u tekstu: AZOP).

Kao što je već spomenuto, pravo na zaštitu osobnih podataka i pravo na privatnost nisu apsolutna prava, odnosno podložna su određenim ograničenjima. Tako se ustavne slobode i prava mogu ograničiti samo zakonom kako bi se zaštitila sloboda i prava drugih te pravni poredak, javno zdravlje i moral. Takvo ograničenje mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.⁶²

3.5.2. Zakon o provedbi Opće uredbe

Stupanjem na snagu Opće uredbe 2018. godine, ona je postala izravno obvezujuća u svim državama članicama Europske unije pa tako i u Republici Hrvatskoj koja je u svrhu osiguravanja provedbe Opće uredbe donijela Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka (dalje u tekstu: Zakon).⁶³ Time je Agencija za zaštitu osobnih podataka utvrđena kao neovisno državno tijelo zaduženo za praćenje provedbe Opće uredbe čime se naglašava značaj i svrha tog tijela.⁶⁴ Uz ovlasti i zadaće nadzornog tijela predviđene Uredbom⁶⁵, Zakonom su propisane i dodatne ovlasti u svrhu osiguranja visoke razine zaštite osobnih podataka. Tako AZOP može pokrenuti i sudjelovati u kaznenim, prekršajnim, upravnim i drugim sudskim i izvansudskim postupcima zbog povrede Opće uredbe i Zakona te pokrenuti i voditi odgovarajuće postupke protiv odgovornih osoba zbog povrede Opće uredbe i Zakona.⁶⁶

AZOP stoga ima ključnu ulogu u učinkovitoj javnoj provedbi pravila o zaštiti osobnih podataka i osiguravanju dosljednog pristupa te poštovanja načela i ciljeva Opće uredbe postupajući kao nadzornik i štiteći prava pojedinaca.

---

⁵⁸ Ustav Republike Hrvatske, čl. 35.

⁵⁹ Ustav Republike Hrvatske, čl. 37. st. 1.

⁶⁰ Ustav Republike Hrvatske, čl. 37. st. 3.

⁶¹ Zakon o zaštiti osobnih podataka, NN 103/03, 118/06, 41/08, 130/11, 106/12

⁶² Ustav Republike Hrvatske, čl. 16.

⁶³ Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka, NN 42/18

⁶⁴ Vlada Republike Hrvatske, Prijedlog Zakona o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka, s konačnim prijedlogom zakona, Zagreb, travanj 2018., <https://sabor.hr/hr/prijedlog-zakona-o-provedbi-opce-uredbe-o-zastiti-podataka-s-konacnim-prijedlogom-zakona-hitni>, (21.8.2023.), str. 2.

⁶⁵ Opća uredba o zaštiti podataka, čl. 57. i čl. 58.

⁶⁶ Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka, čl. 6. st. 1.

4. Javna i privatna provedba pravila o zaštiti osobnih podataka

Snažan režim sankcija koje predviđa Opća uredba počiva na kombinaciji javne i privatne provedbe pravila o zaštiti osobnih podataka. U kontekstu osiguranja provedbe Opće uredbe, među pravnim sredstvima najveći ekonomski utjecaj imaju upravne novčane kazne⁶⁷ i tužbe naknadu materijalne i neimovinske štete.⁶⁸

Javna provedba pravila o zaštiti podataka odgovornost je nadzornih tijela za zaštitu podataka država članica (eng. „*Data protection authorities*“) te Europskog odbora za zaštitu osobnih podataka. Člankom 58. Opće uredbe predviđaju se istražne i korektivne ovlasti nadležnih tijela poput provođenja istraga, izdavanje upozorenja te izricanja upravnih novčanih kazni čiji iznosi mogu dosegnuti i do 20 milijuna eura ili 4% ukupnog godišnjeg prometa na svjetskoj razini za prethodnu financijsku godinu.

Privatna provedba pravila o zaštiti podataka oslanja se na aktivnu ulogu ispitanika. Tako ispitanici koji smatraju da su njihova prava iz Opće uredbe prekršena na raspolaganju imaju nekoliko postupovnih mogućnosti za učinkovitu pravnu zaštitu poput ovlaštenja postavljanja određenih zahtjeva voditelju obrade, prava na pritužbu nadzornom tijelu te prava na učinkoviti pravni lijek protiv odluke nadzornog tijela. Svoje interese ispitanici mogu štititi i potraživanjem naknade imovinske ili neimovinske štete od voditelja obrade ili izvršitelja obrade zbog kršenja njihovih prava.

Nesporno je da javna provedba putem nacionalnih nadzornih tijela i dalje ima važnu ulogu u provedbi pravila o zaštiti podataka, no nedostatak resursa i sporost nadzornih tijela u postupanju ukazuju na sve veću potrebu za jamčenjem učinkovite sudske zaštite.

4.1. Važnost privatne provedbe pravila o zaštiti podataka

Europska povijest privatne provedbe pravila o zaštiti osobnih podataka započela je i prije donošenja Opće uredbe, a temeljila se na odredbama članka 23. Direktive o zaštiti podataka, koji je obvezao države članice da u svojim nacionalnim zakonodavstvima predvide zahtjev za naknadu štete. Često zanemareni režim građanskopravne odgovornosti čini važan dio kopernikanske revolucije⁶⁹ na kojoj se temelji Opća uredba pa u tom smislu, odražavajući pravo

---

⁶⁷Opća uredba o zaštiti podataka, čl. 83.

⁶⁸Opća uredba o zaštiti podataka, čl. 82.

⁶⁹Kuner, Christopher, *The European Commission's Proposed Data Protection Regulation: A Copernican Revolution in European Data Protection*, Bloomberg BNA Privacy and Security Law Report, 2012., str. 14.

na djelotvoran pravni lijek⁷⁰, članak 82. Opće uredbe predstavlja ključnu odredbu kojom se pojedincima pruža pravo da od voditelja obrade ili izvršitelja obrade traže naknadu za materijalnu i neimovinsku štetu pretrpljenu zbog kršenja njezinih odredbi. Konkretno, „*zahtjevima za naknadu štete na temelju članka 82. jača se funkcioniranje Opće uredbe jer se njima obeshrabruju prakse, često prikrivene, kojima se mogu kršiti prava ispitanika, čime se znatno doprinosi zaštiti privatnosti i prava na zaštitu podataka u Europskoj uniji.*“⁷¹ Time privatna provedba sve više dopunjuje javnu provedbu Opće uredbe od strane nacionalnih nadzornih tijela, dajući joj još veću važnost.⁷²

Nadalje, pravosudna tijela u najprikladnijem su položaju da zajamče pravednu ravnotežu zaštite osobnih podataka s drugim suprotstavljenim pravima i vrijednostima, kao što su intelektualno vlasništvo, sloboda izražavanja, sigurnost i gospodarski interesi poduzeća koja obrađuju podatke.⁷³

Privatna provedba pravila o zaštiti podataka u mnogočemu je slična privatnoj provedbi pravila tržišnog natjecanja.⁷⁴ U oba pravna područja, „*pravilima o privatnoj provedbi trebala bi se povećati učinkovitost odgovarajućih zabrana otkrivanjem i progonom nezakonitog ponašanja koje potencijalno nije otkriveno ili nije otkriveno u okviru javne provedbe, a istodobno bi trebalo nadoknaditi štetu oštećenima*“.⁷⁵ Neki autori smatraju da će postojanje višestrukih mogućnosti za traženje pravne zaštite u slučaju kršenja njihovih prava potencijalno povećati i odvraćajući učinak⁷⁶, pogotovo kada se uzme u obzir obveza država članica da do prosinca 2022. godine prenesu Direktivu o predstavničkim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača (dalje u tekstu: Direktiva o predstavničkim tužbama)⁷⁷ u nacionalna zakonodavstva, a čija se pravila primjenjuju od lipnja 2023. godine.

---

⁷⁰ Povelja EU o temeljnim pravima, čl. 47.

⁷¹ O'Dell, Eoin, Compensation for Breach of the General Data Protection Regulation, Dublin University Law Journal, v. 40, br. 1, 2017., str. 101.

⁷² Private Enforcement im Datenschutzrecht, 2022., <https://www.noerr.com/de/insights/private-enforcement-im-datenschutzrecht>, (21.8.2023.)

⁷³ Brkan, Maja, Data protection and European private international law: observing a bull in a China shop, International Data Privacy Law, v. 5, br. 4, 2015., str. 2.

⁷⁴ Knetsch, Jonas, The Compensation of Non-Pecuniary Loss in GDPR Infringement Cases, Journal of European Tort Law, v. 13, br. 2., 2022, str. 132.

⁷⁵ Wurmnest, W.; Gömann, M., op. cit. (bilj. 53), str. 163.

⁷⁶ Voigt, Paul; Schmalenberger, Alexander, ECJ: Individuals have the flexibility to choose between administrative and civil remedies under the GDPR, <https://www.taylorwessing.com/en/insights-and-events/insights/2023/01/ecj-individuals-have-the-flexibility>, (24.8.2023.)

⁷⁷ Direktiva (EU) 2020/1828 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2020. o predstavničkim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ, OJ L 409, 4.12.2020, str. 1–27.

U nadolazećim godinama izgledno je da će privatna provedba sve više dopunjavati tradicionalnu javnu provedbu pravila o zaštiti osobnih podataka, čime će se dodatno povećati rizik za voditelje obrade, ali i važnost svijesti i potrebe za usklađenošću.⁷⁸

5. Naknada neimovinske štete na temelju Opće uredbe

Pravo na naknadu štete u slučaju povrede nije novost u zakonodavstvu Europske unije o zaštiti osobnih podataka. Opća uredba povredu definira kao kršenje sigurnosti koje dovodi do slučajnog ili nezakonitog uništenja, gubitka, izmjene, neovlaštenog otkrivanja ili pristupa osobnim podacima koji su preneseni, pohranjeni ili na drugi način obrađivani.⁷⁹ Povrede prava na zaštitu osobnih podataka mogu proizlaziti iz povrede načela obrade podataka, povrede prava ispitanika i povreda pojedinih obveza voditelja i izvršitelja obrade.⁸⁰ Opća uredba izričito predviđa opće pravo na djelotvoran pravni lijek i posebno pravo na naknadu pretrpljene štete.⁸¹ U skladu s člankom 82. stavkom 1. Opće uredbe „svaka osoba koja je pretrpjela materijalnu ili nematerijalnu štetu zbog kršenja ove Opće uredbe ima pravo na naknadu od voditelja obrade ili izvršitelja obrade za pretrpljenu štetu“⁸². Ratio prava na naknadu štete i na temelju Opće uredbe, kako je predviđeno u članku 82., proizlazi iz općeprihvaćenog načela prava ubi jus, ibi remedium⁸³, dok se člankom 47. stavak 1. Povelje zahtijeva da svatko čija su prava i slobode zajamčeni pravom Unije povrijeđeni ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom, u skladu s uvjetima utvrđenima tim člankom.⁸⁴

5.1. Izričito pravo na naknadu nematerijalne štete

Direktiva je, kao i Opća uredba, predviđala pravo na naknadu štete nastale kao rezultat povrede⁸⁵. Kako su pravila o građanskopravnoj odgovornosti za povrede odredbi Direktive bila predviđena nacionalnim zakonodavstvom država članica Europske unije, a budući da Direktiva nije izrijekom spominjala neimovinsku štetu, države članice različito su pristupale pitanju za koju vrstu štete oštećenici imaju pravo na naknadu. Tako je primjerice Grčka, implementirajući članak 23. Direktive u nacionalno zakonodavstvo, predviđjela naknadu svake štete (dakle i

---

⁷⁸ Wurmnest, Wolfgang; Gömann, Merlin, op. cit. (bilj. 53), str. 156.

⁷⁹ Opća uredba o zaštiti podataka, čl. 4.

⁸⁰ Bukovac Puvača, M.; Demark, A., op. cit. (bilj. 1), str. 297.

⁸¹ Zafir-Fortuna, Gabriela, Article 82 Right to compensation and liability u: Christopher Kuner (ur.) et al., *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*, 2020., str. 1163.

⁸² Opća uredba o zaštiti podataka, čl. 81. st. 1.

⁸³ Zafir-Fortuna, G., op. cit. (bilj. 81), str. 1162.

⁸⁴ Povelja EU o temeljnim pravima, čl. 47.

⁸⁵ Direktiva o zaštiti podataka, čl. 23.

materijalne i neimovinske), dok je Njemačka slijedila općenitu formulaciju iz Direktive, pri čemu je odredbu primjenjivala samo u slučaju postojanja materijalne štete.⁸⁶

Slično kao i u Njemačkoj, sudovi u Velikoj Britaniji su zauzeli stajalište kako tužitelj nema pravo na naknadu neimovinske štete ako ne može dokazati da je zbog te povrede pretrpio određenu materijalnu štetu. Neimovinska šteta prvi je puta priznata 2015. godine u slučaju Vidal-Hall i dr. protiv Google.⁸⁷ Tom je prilikom Žalbeni sud (*Court of Appeal*) tumačio članak 23. Direktive u kontekstu uvodnih izjava Direktive te u svjetlu članaka 7., 8. i 47., Povelje. Budući da je cilj Direktive bio zaštititi privatnost, a ne ekonomska prava, sud je zaključio da je nespojivo s pravom Europske unije da temeljno pravo može biti povrijeđeno bez (stvarne) mogućnosti naknade štete. Drugim riječima, sud je smatrao da kada bi postojanje materijalne štete bilo pretpostavka naknadi neimovinske štete, pojedinac kojemu je povrijeđeno pravo na privatnost ostao bi gotovo nezaštićen, budući da se povreda prava na privatnost rijetko manifestira kao imovinska šteta.

Stupanjem na snagu Opće uredbe, sumnja u postojanje prava na naknadu neimovinske štete u potpunosti je otklonjena odredbom članka 82. stavka 1. koja, čini se, nedvosmisleno propisuje da pravo na naknadu *materijalne* ili *neimovinske* štete od voditelja obrade ili izvršitelja obrade ima svaka osoba koja je pretrpjela takvu štetu.

Tom odredbom uvode se važne novine u pravila o građanskopravnoj odgovornosti u europskom pravu o zaštiti osobnih podataka⁸⁸ čime se mijenja kontekst nacionalnih sustava odštetnog prava. Uredbe su u cijelosti obvezujuće i izravno se primjenjuju u svim državama članicama, dok njihove odredbe u pravilu imaju izravni učinak.⁸⁹ Drugim riječima, članak 82. ne ostavlja državama članicama diskrecijsko pravo prilikom provedbe.⁹⁰ Iako se na prvi pogled čini da odredba članka 82. ne dopušta odstupanja među državama članicama, neki autori smatraju da je formulacija stavka 1. tog članka nejasna te da ovisi o daljnjim koracima koji nisu predviđeni u samoj Uredbi,⁹¹ zbog čega je potrebna intervencija država članica, odnosno uvođenje u nacionalno zakonodavstvo izričite odredbe o zahtjevu za naknadu štete kako bi se osigurala dosljednost i razumljivost. U pojedinim slučajevima, države članice mogu imati i odgovornost

---

⁸⁶ Trulli, Emanuela, op. cit. (bilj. 52) str. 14.

⁸⁷ *Vidal-Hall v Google Inc*, EWHC 13 (QB), presuda od 16. siječnja 2014.

⁸⁸ Cordeiro, A. B. Menezes: Civil Liability for Processing of Personal Data in the GDPR. *European Data Protection Law Review*, vol. 5., br. 4., 2019., str. 499.

⁸⁹ Craig, Paul; de Búrca, Gráinne, *EU Law, Text, Cases, and Materials*, Seventh edition, Oxford University Press, Oxford, United Kingdom, 2020., str. 138.

⁹⁰ Zanfir-Fortuna G. loc. cit. (bilj. 81), str. 1163.

⁹¹ O'Dell, E., op. cit. (bilj. 71), str. 111.

razjasniti nejasnoće u Opća uredbama pružanjem pojašnjenja u nacionalnom zakonodavstvu, čime se osigurava pravo na djelotvorni pravni lijek u skladu s člankom 47. Povelje.⁹²

5.2. Odgovornost voditelja obrade i izvršitelja obrade prema Uredbi

Opća uredba i Direktiva ne razlikuju se značajno u pogledu sustava odgovornosti voditelja obrade koji je ostao „strog”, ne zahtijevajući od voditelja obrade nepažnju ni namjeru.⁹³ Drugim riječima, u slučaju povrede, voditelj obrade ne može izbjeći odgovornost pukim dokazivanjem nepostojanja osobne krivnje. On je stoga odgovoran za nezakonite aktivnosti obrade koje izvršitelj obrade poduzima u njegovo ime, čak i ako voditelj obrade dokaže nepostojanje krivnje u svom izboru ili nadzoru izvršitelja obrade. U skladu s Općom uredbom voditelj obrade u načelu može biti izuzet od odgovornosti (u cijelosti ili djelomično) samo ako može dokazati da ni na koji način nije odgovoran za događaj koji je doveo do štete.⁹⁴ Uvedene su promjene i u raspodjeli odgovornosti među voditeljima obrade i izvršiteljima obrade. Iako je voditelj obrade i dalje strana koja snosi primarnu odgovornost za usklađenost, izvršitelji obrade postali su podložni nizu obveza i izravno su odgovorni prema ispitanicima u slučaju neusklađenosti.

U situacijama kada je u obradu uključeno više od jednog voditelja obrade ili izvršitelja obrade, svaki od njih se u načelu može smatrati odgovornim za cjelokupnu štetu, pod uvjetom da šteta prouzročena obradom.⁹⁵ Ispitanici tako mogu, umjesto protiv svih odgovornih tijela uključenih u obradu, pokrenuti postupak protiv jednog voditelja obrade čime se smanjuju potencijalni troškovi postupka i njegova dugotrajnost.⁹⁶ Rezultat je solidarna odgovornost voditelja, odnosno izvršitelja obrade, pri čemu štetnik koji plati punu naknadu ima pravo regresa prema ostalim štetnicima, razmjerno njihovom udjelu u ukupnoj šteti.⁹⁷

Pravo na naknadu štete oštećenici mogu ostvariti pred nacionalnim sudovima država članica, i to (i) pred sudom države članice u kojoj voditelj obrade ili izvršitelj obrade ima poslovni nastan ili (ii) pred sudom države članice u kojoj ispitanik ima uobičajeno boravište, osim ako je voditelj obrade ili izvršitelj obrade tijelo javne vlasti.⁹⁸

---

⁹² Ibid., str. 112.

⁹³ Chamberlain, Johanna; Reichel, Jane, The Relationship between Damages and Administrative Fines in the EU General Data Protection Regulation, Mississippi Law Journal, v. 89, br. 4, 2020., str. 7.

⁹⁴ Opća uredba o zaštiti podataka, čl. 82. st. 3.

⁹⁵ Opća uredba o zaštiti podataka, čl. 82. st. 4.

⁹⁶ Priručnik o europskom zakonodavstvu o zaštiti osobnih podataka, op. cit. (bilj. 20), str. 249.

⁹⁷ Opća uredba o zaštiti podataka, članak 82. st. 5.

⁹⁸ Opća uredba o zaštiti podataka, čl. 79. st. 2.

5.3. Uloga oštećenika

U teoriji su se pojavila različita tumačenja u pogledu pitanja koje se sve osobe mogu javiti kao oštećenici. Prijepori se odnose na pitanje mogu li tužbu za naknadu štete temeljem Opće uredbe podnijeti sve fizičke osobe ili samo ispitanici.⁹⁹ Prema Uredbi pravo na naknadu ima „svaka osoba koja je pretrpjela materijalnu ili nematerijalnu štetu zbog kršenja Opće uredbe“.¹⁰⁰ Neki autori smatrali su kako se pod pojmom „svaka osoba“ podrazumijeva samo ispitanik čiji su podaci predmet obrade¹⁰¹. Iščitavanjem teksta odredbe i uvodne izjave 146., možemo doći do zaključka kako i osoba koja nije ispitanik, odnosno čiji podaci nisu predmetom obrade, ima pravo podnijeti tužbu za naknadu. U tom slučaju radi se o posrednim oštećenima koji „trpe štetu kao posljedicu kršenja Opće uredbe pri obradi podataka neke druge osobe.“¹⁰² U svakom slučaju, širenje kruga oštećenika na posredne oštećenike, a potencijalno i pravne osobe, odražava zahtjev za osiguranjem učinkovite i potpune naknade štete.¹⁰³

6. Izazovi u ostvarivanju prava na naknadu neimovinske štete na temelju Opće uredbe

Jedan od temeljnih ciljeva Opće uredbe jest dodatno ojačati pravo na zaštitu osobnih podataka, pružajući pojedincima veću kontrolu nad njihovim osobnim podacima.¹⁰⁴ Izraz kontrole odnosno nadzora nad osobnim podacima jest i mogućnost pokretanja sudskog postupka u slučaju povrede Opće uredbe.¹⁰⁵ Iako ova odredba omogućuje pojedincima da voditelje obrade i izvršitelje obrade drže odgovornima za štetu nastalu kršenjem Opće uredbe, ostvarivanje tog prava ipak nije bez izazova. U sljedećim dijelima rada izložit će se glavni izazovi i prepreke koje nastaju pri ostvarivanju prava na naknadu neimovinske štete na temelju Opće uredbe.

6.1. Pojam neimovinske štete

Kako bi ispitanici mogli ostvariti naknadu, povreda odredbi Opće uredbe mora rezultirati materijalnom ili neimovinskom štetom, no što je sve obuhvaćeno pojmom neimovinske štete složeno je pitanje. Unatoč izravnoj primjeni odredbi članka 82., one su u velikoj mjeri ipak

---

⁹⁹ Cordeiro, A. B., op. cit. (bilj. 88), str. 495.

¹⁰⁰ Opća uredba o zaštiti podataka. čl. 82. st. 1.

¹⁰¹ Cordeiro, A. B., op. cit. (bilj. 88), str. 496.

¹⁰² Bukovac Puvača M.; Demark, A., op. cit. (bilj. 1), str. 299.

¹⁰³ Jurić, Marko, Osobna prava – pravo na zaštitu podataka u: Tatjana Josipović (ur.), Europsko privatno pravo – posebni dio, Narodne novine, Zagreb, 2022., str. 850.

¹⁰⁴ Čizmić, Jozo; Boban, Marija, Učinak nove EU Uredbe 2016/679 (GDPR) na zaštitu osobnih podataka u Republici Hrvatskoj, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, v. 39, br. 1, 2018., str. 396.

¹⁰⁵ Zafir-Fortuna, G., op. cit. (bilj. 81), str. 1164.

nejasne i stvaraju poteškoće prilikom tumačenja od strane nacionalnih sudova država članica. Zahvaljujući različitim pravnim tradicijama, u nacionalnim sustavima odgovornosti za štetu postoje velike razlike u pristupu pojmu neimovinske štete, što je posebno naglašeno u pristupu priznavanju prava na novčanu naknadu za istu¹⁰⁶. Ne pomaže ni činjenica da je pitanje vrste i opsega naknade neimovinske štete u literaturi obrađeno tek marginalno¹⁰⁷.

U pogledu tumačenja pojma štete, uvodna izjava 146. pojašnjava kako bi „*pojam štete trebalo široko tumačiti s obzirom na sudsku praksu Suda tako da se u potpunosti odražavaju ciljevi Opće uredbe.*“¹⁰⁸ U uvodnoj izjavi 85. Opće uredbe navodi se kako povreda može „*prouzročiti gubitak nadzora nad osobnim podacima pojedinaca ili ograničavanje njihovih prava, diskriminacija, krađa identiteta ili prijevара, financijski gubici, neovlašteni obrnuti postupak pseudonimizacije, štetu za ugled, gubitak povjerljivosti osobnih podataka zaštićenih poslovnom tajnom ili bilo koju drugu ekonomsku ili društvenu štetu za pojedinca.*“¹⁰⁹

Zakonodavci u načelu nisu skloni definiranju pojma neimovinske štete¹¹⁰, no u najširem mogućem smislu neimovinska šteta predstavlja štetu bez novčanog gubitka. S druge strane pojam materijalne štete obuhvaća sve imovinske odnosno novčane gubitke oštećenika prouzročene štetnom radnjom štetnika.¹¹¹ Imovinski dio građanskog prava oduvijek je imao primat pred neimovinskim¹¹² stoga ne čudi da je pitanje opsega neimovinske štete jedno od pitanja o kojem se najviše raspravlja prilikom tumačenja prava Europske unije o zaštiti podataka. Kada govorimo o povredama odredbi Opće uredbe, karakteristično je za takve povrede da ne pogađaju imovinu pojedinca, odnosno da nisu imovinske prirode. Drugim riječima, budući da povrede uglavnom podrazumijevaju neimovinski, a ne imovinski gubitak, od iznimne je važnosti razumjeti što se sve smatra relevantnom neimovinskom štetom za koju oštećenici mogu tražiti naknadu.

Ključnu ulogu u razvoju i razumijevanju opsega neimovinske štete ima sudska praksa.¹¹³ Analiziramo li pak praksu nacionalnih sudova država članica, jasno je kako se pristupi sudova

---

¹⁰⁶ Bukovac Puvača, M.; Demark, A., op. cit. (bilj. 1), str. 303.

¹⁰⁷ Paal, Boris, Höhe des Ersatzes immaterieller Schäden nach Art. 82 DS-GVO, NJW, 2022., 3673, str. 1.

¹⁰⁸ Opća uredba o zaštiti podataka, Preambula, točka 146.

¹⁰⁹ Opća uredba o zaštiti podataka, Preambula, točka 85.

¹¹⁰ Bukovac Puvača, Maja, Deset godina nove koncepcije neimovinske štete, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta Rijeka, vol. 36, br. 1, 2015., str. 157.

¹¹¹ Nikšić, Saša, Imovina u građanskom pravu, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, v. 62, br. 5-6, 2012., str. 1621.

¹¹² Radolović, Aldo, Pravo osobnosti u novom Zakonu o obveznim odnosima Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1991) vol. 27, br. 1, 2006., str. 130.

¹¹³ Bukovac Puvača, M., op. cit. (bilj. 110), str. 159.

uvelike razlikuju, čak i unutar jedne države članice. Primjena različitih kriterija za dodjelu naknade mogla bi dovesti do postavljanja temelja za *forum shopping*, budući da se člankom 79. omogućuje izbor između više nadležnih sudova¹¹⁴.

6.2. Određivanje iznosa naknade

U pogledu naknade, „*ispitanici trebaju dobiti punu i učinkovitu naknadu štete koju su pretrpjeli*”¹¹⁵. Pojašnjenje da bi naknada trebala biti „potpuna” odnosi se na načelo potpune naknade štete.¹¹⁶ Manje je jasan zahtjev „učinkovitosti” naknade. Neki autori smatraju kako se pojam učinkovite naknade odnosi na novčanu procjenu neimovinske štete, pri čemu sudovi imaju na raspolaganju određenu marginu prosudbe.¹¹⁷

Određivanje odgovarajućeg iznosa naknade neimovinske štete složen je zadatak. Iako Opća uredba priznaje pravo na naknadu neimovinske štete, ne pruža posebne smjernice o tome kako utvrditi opseg ili vrijednost takve štete, što dovodi do neujednačenog pristupa u različitim državama članicama. U nedavnoj je presudi Sud Europske unije istaknuo da je na poretku država članica da utvrde kriterije određivanje iznosa naknade, pri čemu treba voditi računa o načelima ekvivalentnosti i djelotvornosti prava Unije.¹¹⁸ U praksi se prilikom izračuna visine naknade uzimaju u obzir čimbenici kao što su težina kršenja, priroda podataka (posebna kategorija osobnih podataka) i utjecaj na duševni integritet.¹¹⁹ Ipak, nepostojanje jedinstvenih standarda ocjene i kriterija za donošenje odluka otežava dosljednu procjenu neimovinske štete i može dovesti do nedosljednosti u dodijeljenim iznosima naknade.¹²⁰ U svakom slučaju, malo je vjerojatno da će na razini Europske unije biti usvojene jedinstvene smjernice o ovom pitanju¹²¹ stoga je za očekivati da će nacionalni sudovi slijediti vlastita pravila i uvriježenu sudsku praksu za postupanje u sličnim slučajevima.

---

¹¹⁴ Legal analysis: No non-material damages for GDPR violations?, 2022., <https://noyb.eu/en/analysis-no-non-material-damages-gdpr>, (21.8.2023.)

¹¹⁵ Opća uredba o zaštiti podataka, Preambula, točka 146.

¹¹⁶ Knetsch, J., op. cit (bilj. 74), str. 148.

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Presuda od 4. svibnja 2023., Österreichische Post, C-300/21, EU:C:2023:370, točka 54.

¹¹⁹ Vidi: Presuda Okružnog suda u Münchenu (LG München), br. 31 O 16606/20, od 9. prosinca 2021., dostupna na poveznici: <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=LG%20M%Cnchen%20I&Datum=09.12.2021&Aktenzeichen=31%20O%2016606%20F20>; i Presuda Radnog suda u Düsseldorfu (ArbG Düsseldorf), 9 Ca 6557/18 od 5. ožujka 2020., dostupna na poveznici:

<https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=ArbG%20D%Cseldorf&Datum=05.03.2020&Aktenzeichen=9%20Ca%206557/18>

¹²⁰ Paal, B., op. cit. (bilj. 107), str. 3.

¹²¹ Peijk, K., van der Voort, R. R., Wijsman., I. F., *A Scratch on the Soul: to What Extent is the Uncertainty of Applying Article 82(1) for the Assessment of Immaterial Damage Detrimental to the Ability of Data Subjects to*

Čini se da glavni izazov u vezi s neimovinskom štetom načelno leži u dvama osnovnim pitanjima. Prvo, kako dokazati neimovinsku štetu te kako se procjenjuje ta neimovinska šteta?¹²² U tom smislu, iako je Opća uredba izričito naglasila pravo oštećenika na naknadu neimovinske štete, i dalje je za očekivati različit pristup nacionalnih sudova država članica ovim dvama važnim pitanjima.

6.3. Dokazivanje uzročne veze

U skladu s člankom 82. stavkom 1. odgovornost za kršenje Opće uredbe ovisi o postojanju uzročno-posljedične veze između nezakonite obrade i štete prouzročene pojedincu. Ona je kao temelj odgovornosti beziznimno pravilo europskih odštetnopravnih sustava.¹²³ Iako se u trećoj rečenici uvodne izjave 146. spominje samo pojam štete, jasno je i da bi pojam uzročnosti „trebalo široko tumačiti u svjetlu sudske prakse Suda na način koji u potpunosti odražava ciljeve ove Opće uredbe”¹²⁴, pri čemu nacionalni sudovi moraju postupati strogo u skladu s prethodno navedenim načelima ekvivalentnosti i djelotvornosti.¹²⁵ No dokazivanje izravne uzročno-posljedične veze između određene povrede i neimovinske štete nastale za tužitelja može biti problematično posebno u slučajevima u kojima određeni ishod može biti uzrokovan različitim čimbenicima. Primjerice, može biti teško dokazati da je nezakonito prikupljanje podataka (npr. podaci o etničkoj pripadnosti podnositelja zahtjeva za zajam) stvarno prouzročilo štetu (npr. uskraćivanje kredita može se pripisati drugim različitim čimbenicima).¹²⁶ Utvrđivanje izravne uzročno-posljedične veze između određene povrede i neimovinske štete za tužitelja može biti problematično zbog i vremenskih praznina. Često se povrede podataka događaju mjesecima ili čak godinama prije njihova otkrivanja, zbog čega je teško dokazati točne posljedice koje je tužitelj pretrpio.

I prema ranijoj Direktivi o zaštiti podataka teret dokazivanja uzročne veze ležao je na tužitelju. Nema naznaka da su autori Opće uredbe namjeravali odstupiti od takvog tumačenja.¹²⁷

Successfully Claim Immaterial Damages under the GDPR? u: The ELSA the Netherlands Law Review, vol. II., str. 69.

¹²² Akefi Ghaziani, Vahid; Akefi Ghaziani, Moosa; Akefi Ghaziani, Mohammad, *Assessing Non-Material Damages Under the GDPR: A Review of The Recent Judicial Practice of Germany, UK, and the Netherlands*, Revista Jurídica Portucalense, 2022., str. 281.

¹²³ Bukovac Puvača, Maja; Mihelčić, Gabrijela; Marochini Zrinski, Maja, Uzročna veza kao pretpostavka odgovornosti za štetu u europskim nacionalnim pravnim sustavima, praksi suda europske unije i europskog suda za ljudska prava, Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske, vol. X, br. 1, 2019., str. 26.

¹²⁴ Opća uredba o zaštiti podataka, Preambula, točka 146.

¹²⁵ Cordeiro, A. B., op. cit. (bilj. 88), str. 495

¹²⁶ Van Alsenoy, Brendan, Liability under EU Data Protection Law: From Directive 95/46 to the General Data Protection Regulation, Journal of intellectual property, information technology and electronic commerce law, 2017., str. 275.

¹²⁷ Knetsch, J., op. cit. (bilj. 74), str. 145.

Međutim, postoje rasprave o tome može li se opće prebacivanje tereta dokazivanja za sve zahtjeve u pogledu zahtjeva za naknadu štete izvesti iz načela pouzdanosti sadržanog u članku 5. stavku 2. Opće uredbe.¹²⁸ Neki autori navode kako se mogućnost odstupanja od načela prema kojem podnositelji zahtjeva moraju utvrditi uzročno-posljedičnu vezu nalazi uvodnoj izjavi 146. Opće uredbe stoga „*iako se tekst odnosi samo na pojam štete, široko tumačenje upućivanja na sudsku praksu Suda EU-a moglo bi dovesti i do slabljenja postojećih pravila kojima se uređuje uzročnost.*“¹²⁹

7. Komparativna analiza naknade neimovinske štete prema članku 82. Opće uredbe

U posljednjih pet godina otkako je GDPR stupio na snagu, privatna provedba pravila o zaštiti podataka postala je sve aktualnija, a broj slučajeva nacionalnih sudova koji rješavaju zahtjeve za naknadu neimovinske štete zbog (navodnih) povreda Opće uredbe stalno raste.¹³⁰ Budući da primjena članka 82. pokazuje da je tumačenje norme sve samo ne ujednačeno,¹³¹ važno je analizirati sudsku praksu različitih sudova u državama članicama.

7.1. Komparativni okvir: Njemačka i Nizozemska

Neovisno o tome u kojoj se državi članici odvija postupak za naknadu štete, sam pojam opsega štete i njezine naknade trebao bi se primjenjivati relativno dosljedno. Ipak, velike su diskrepancije u sudskoj praksi država članica prilikom odlučivanja o opsegu i određivanju naknade neimovinske štete. U nastavku ovog rada analiza sudske prakse dvaju država članica, Njemačke i Nizozemske, pokušat će dati odgovor na pitanje što se priznaje kao neimovinska šteta u postupcima povodom tužbe za naknadu štete temeljem Opće uredbe.

7.1.1. Pristup njemačkih sudova

Pitanje je li povreda Opće uredbe dovoljna za naknadu neimovinske štete ili se mora dokazati i postojanje štete, odnosno upućuje li već samo kršenje odredbi Opće uredbe na neimovinsku

---

¹²⁸ GDPRhub, Article 82 GDPR, https://gdprhub.eu/index.php?title=Article_82_GDPR, (21.8.2023.)

¹²⁹ Knetsch, J., op. cit. (bilj. 74), str. 146.

¹³⁰ Alarming: Court of Justice may severely limit enforcement of European's privacy rights, 2022., <https://noyb.eu/en/alarming-court-justice-may-severely-limit-enforcement-europeans-privacy-rights> (21.8.2023.)

¹³¹ Spittka, Jan, Datenschutzklagen als Geschäftsmodell?, GRUR-Prax, v. 15, br. 2., 2023., str. 2.

štetu, pitanje je koje je posebno okupiralo njemačke sudove.¹³² Tako su pojedini sudovi široko tumačili pojam štete, dok su drugi bili naklonjeni uskom tradicionalnom tumačenju.

To široko tumačenje pojma štete očituje se i u presudi Radnog Suda u Schleswig-Holsteinu¹³³, kojom je voditelju obrade naložio plaćanje naknade neimovinske štete u iznosu od 2000 eura zbog objave promotivnog videozapisa u kojem se nalazi zaposlenik bez njegova pristanka. Naime voditelj obrade izradio je videozapis svog zaposlenika i objavio ga bez njegove pisane suglasnosti i bez obavijesti o obradi te pravu na povlačenje privole. U ovom predmetu Sud je zauzeo stajalište da tužitelj ne mora dokazati da je šteta nastala, s obzirom na to da, u skladu s člankom 82. stavkom 1., sama povreda Opće uredbe predstavlja neimovinsku štetu.

Isto je smatrao i Radni sud u Düsseldorfu¹³⁴, dodijelivši ispitaniku naknadu neimovinske štete u iznosu od 5000 eura. U konkretnom je slučaju voditelj obrade odgovorio na zahtjev za pristup ispitanika s pet mjeseci zakašnjenja te mu dostavio nepotpune informacije. Sud je zaključio da ispitanik može pretrpjeti neimovinsku štetu ako mu je uskraćeno pravo na pristup podacima u skladu s Općom uredbom. Sud je smatrao da je pravo ispitanika na pristup od posebne važnosti jer je također utvrđeno kao temeljno pravo u članku 8. stavku 2. Povelje. Naglasio je i da se iznos štete može utvrditi na temelju kriterija iz članka 83. stavka 2. Opće uredbe, koji se inače koriste za izračun novčanih kazni. U ovom predmetu sud je posebno uzeo u obzir financijski položaj i stupanj krivnje društva, važnost povrijeđenog prava te težinu povrede.

Sličnu logiku slijedio je i Radni sud u Neumünsteru¹³⁵ u predmetu povodom tužbe za naknadu neimovinske štete zbog povrede prava na pristup sadržanog u članku 15. Opće uredbe. Poslodavac je, kao Voditelj obrade, povrijedio ispitanikovo pravo na pristup odgovorivši na njegov zahtjev s tri mjeseca zakašnjenja, zbog čega je sud ispitaniku dodijelio naknadu neimovinske štete u iznosu od 1500 eura.

---

¹³² Ibid.

¹³³ Presuda Radnog suda (LAG Schleswig-Holstein), 6 Ta 49/22, od 1. lipnja 2022., dostupna na poveznici: <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=LAG%20Schleswig-Holstein&Datum=01.06.2022&Aktenzeichen=6%20Ta%2049%2F22>

¹³⁴ Presuda Radnog suda u Düsseldorfu (ArbG Düsseldorf), 9 Ca 6557/18 od 5. ožujka 2020., dostupna na poveznici: <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=ArbG%20D%FCsseldorf&Datum=05.03.2020&Aktenzeichen=9%20Ca%206557/18>

¹³⁵ Presuda Radnog suda u Neumünsteru (ArbG Neumünster), 1 Ca 247 c/20 od 11. kolovoza 2020., dostupna na poveznici: <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=ArbG%20Neum%C3%BCnster&Datum=2020-08-11&Aktenzeichen=1%20Ca%20247c%2F20>

Da se praksa njemačkih sudova značajno razlikuje pokazuje i odluka suda u Leipzigu¹³⁶ pred kojim se pojavio činjenično vrlo sličan predmet u kojem je povrijeđeno ispitanikovo pravo na pristup. Voditelj obrade je na zahtjev ispitanika za pristup njegovim osobnim podacima odgovorio sa zakašnjenjem te mu nije pružio potpune informacije. Sud je u ovom predmetu zauzeo stajalište da nepravodobne i nepotpune informacije koje je voditelj obrade dostavio ispitaniku o prirodi i opsegu obrade njegovih osobnih podataka ne čine neimovinsku štetu.

Za razliku od stajališta radnih sudova, značajno drugačije pravno shvaćanje očituje se u presudama građanskih sudova. Tako je Viši zemaljski sud u Dresdenu¹³⁷ smatrao kako u slučaju samo manjeg kršenja, bez ozbiljne štete za ugled pojedinca, ne nastaje pravo na naknadu neimovinske štete na temelju članka 82. Opće uredbe. U tom je predmetu tužitelj podnio tužbu protiv brisanja isječka iz televizijske serije iz 1970-ih koji je dijelio na društvenoj mreži, a zbog čega mu je račun na toj društvenoj mreži blokiran, odnosno ograničen na način „samo za čitanje”. Sud je smatrao kako naknada neimovinske štete zahtijeva da štetni učinci proizašli iz povrede prelaze određeni stupanj ozbiljnosti. Sud je također naveo da postojati iznimka od tog minimalnog praga u slučajevima u kojima je povreda Opće uredbe posljedica namjerne odluke koja je donesena kako bi se ostvarila dobit i koja utječe na velik broj osoba. Prema mišljenju suda, kada bi svaka šteta nastala pojedincu zbog povrede rezultirala naknadom, to bi značilo bezuvjetno pravo oštećenika na isplatu.

Tradicionalniji pristup imao je i Zemaljski sud u Landshutu¹³⁸ koji je zaključio da kršenje Opće uredbe samo po sebi ne opravdava zahtjev za naknadu štete te da tužitelj nema pravo na naknadu neimovinske štete temeljem Opće uredbe. Upućujući na presudu Zemaljskog suda u Hamburgu¹³⁹, sud je smatrao da povreda mora dovesti i do konkretne, a ne samo beznačajne ili

---

¹³⁶ Presuda Zemaljskog suda u Leipzigu (LG Leipzig), 03 O 1268/21 od 23. prosinca 2021., dostupna na poveznici: <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=LG%20Leipzig&Datum=23.12.2021&Aktenzeichen=3%20O%201268/21>

¹³⁷ Presuda Višeg zemaljskog suda u Dresdenu (OLG Dresden), 4 U 760/19 od 11 lipnja. 2019., dostupna na poveznici: <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=OLG%20Dresden&Datum=11.06.2019&Aktenzeichen=4%20U%20760%2F19>

¹³⁸ Presuda Zemaljskog suda u Landshutu (LG Landshut), 51 O 513/20 od 5. studenoga 2020., dostupna na poveznici: <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=LG%20Landshut&Datum=06.11.2020&Aktenzeichen=51%20O%20513/20> (19.8.2023.)

¹³⁹ LG Hamburg, 324 S 9/19, od 4. rujna 2020. godine, dostupna na poveznici: <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=LG%20Hamburg&Datum=04.09.2020&Aktenzeichen=324%20S%209/19> (19.8.2023.)

pretpostavljene štete pri čemu sama činjenica da je došlo do povrede ne dovodi nužno do ostvarivanja prava na naknadu.

Pomalo iznenađujući pristup imao je Okružni sud u Münchenu¹⁴⁰ koji je tužitelju dodijelio naknadu u iznosu od 2500 eura za neimovinsku štetu pretrpljenu zbog neovlaštenog pristupa treće strane osobnim podacima ispitanika. Društvo za financijske usluge bilo je predmet kibernetičkog napada uslijed kojeg su počinitelji dobili pristup osobnim podacima klijenata koji su uključivali puno ime i prezime klijenta, podatke za kontakt i presliku osobne iskaznice. Društvo je o neovlaštenom pristupu obavijestilo tužitelja koji od 2015. godine nije bio klijent društva. Tužitelj je smatrao da bi treća strana mogla osobne podatke kojima je neovlašteno pristupila upotrijebiti za počinjenje krađe identiteta ili prijevare.

Sud je smatrao da je sama mogućnost počinjenja krađe identiteta ili prijevare u nekom trenutku u budućnosti dovoljna osnova za dodjelu naknade štete, neovisno o nepostojanju dokaza da su podaci tužitelja upotrijebljeni u te svrhe. Osim toga, sud je smatrao da je tuženik obavezan tužitelju nadoknaditi svu buduću materijalnu štetu koju tužitelj pretrpi zbog neovlaštenog pristupa trećih osoba podacima, čime je primijenio široko tumačenje članka 82. Opće uredbe.

Slično kao i Radni sud u Düsseldorfu u ranijem predmetu, sud u Münchenu je za izračun naknade za neimovinsku štetu primijenio kriterije navedene u članku 83. stavku 2. Opće uredbe i time uzeo u obzir prirodu i težinu povrede s obzirom na opseg predmetne obrade. Iako je sud zaključio da ne postoji dokaz da su predmetni podaci stvarno upotrijebljeni u svrhu prijevare, tvrdio je i da je svrha naknade na temelju članka 82. Opće uredbe da ima odvraćajući učinak te da je stoga naknada (neimovinske) štete u iznosu od 2 500 eura primjerena okolnostima slučaja.

U tom pogledu presuda odstupa od odluka nekoliko drugih sudova u kojima su podnositelji zahtjeva morali dokazati da su stvarno pretrpjeli štetu. U načelu, kada je riječ o zahtjevima za naknadu neimovinske štete njemački sudovi imaju strogo stajalište, slično onom sudova u Ujedinjenom Kraljevstvu, pri čemu se često zahtijeva da se dokaže da šteta prelazi određeni prag ozbiljnosti kako bi tužitelj uspio sa svojim zahtjevom. Stoga naknada u iznosu od 2500 eura predstavlja značajan iznos, pogotovo kada se uzme u obzir činjenica da naknade u sličnim

---

¹⁴⁰ Presuda Okružnog suda u Münchenu (LG München) , br. 31 O 16606/20, od 9. prosinca 2021., dostupna na poveznici:
<https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=LG%20M%FCnchen%20I&Datum=09.12.2021&Aktenzeichen=31%20O%2016606%2F20> (19.8.2023.)

predmetima nisu prelazile iznos od 1000 eura. U ovom slučaju, stajalište suda u Münchenu vrlo je slično stajalištu radnih sudova koji obično primjenjuju šire tumačenje pojma štete.

Strog pristup njemačkih sudova u pogledu zahtjeva za naknadu neimovinske štete vidljiv je posebno u odlukama građanskih sudova. Građanski sudovi u pravilu su nevoljko dodjeljivali naknadu neimovinske štete na temelju Opće uredbe, dok su radni sudovi u tom pogledu primjenjivali nešto blaže standarde. U načelu, građanski sudovi dodjeljivali su naknadu neimovinske štete samo u slučajevima u kojima su prava tužitelja bila ozbiljno povrijeđena i kada bez naknade tužitelj ne bi imao stvarnog pravnog lijeka.¹⁴¹ Razlika u pristupu počiva na različitom shvaćanju opsega neimovinske štete. Dok su građanski sudovi primjenjivali „de minimis“ prag, odnosno zahtijevali da povreda dosegne određeni stupanj ozbiljnosti, radni sudovi nisu zahtijevali prekoračenje takvog praga.

Pristup radnih sudova temelji se na presudi Njemačkog Saveznog ustavnog suda¹⁴² (*Bundesverfassungsgericht*) koji je zauzeo stajalište da je određivanje postojanja i opsega praga ozbiljnosti za naknadu štete u skladu s člankom 82. stavkom 1. u nadležnosti Suda Europske unije, a ne njemačkih sudova. Nadalje, Savezni ustavni sud istaknuo je da se Uredbom ne pojašnjava opseg naknade za neimovinsku štetu niti postoji jedinstven pristup u ovom području u pravnoj literaturi. Zbog navedenog, sud je smatrao kako je konkretno područje primjene članka 82. Opće uredbe i dalje nejasno te da štetu treba tumačiti u skladu s uvodnom izjavom 146. Opće uredbe. Odlukom su, barem privremeno, otklonjeni pojedini argumenti kojima su sudovi dosad jednostavno odbijali zahtjeve za naknadu neimovinske štete što je dovelo do uspostavljanja nadležnost koja sve više pogoduje tužitelju (eng. *claimant-friendly case law*).

Prosječan iznos naknade koji su njemački sudovi dodijelili povodom tužbi za naknadu neimovinske štete iznosi 2133 eura¹⁴³, no presude kojima se ponekad dodjeljuje naknada štete u iznosu do 5 000 eura poticat će sve veći broj pojedinaca na pokretanje postupaka u svrhu ostvarenja naknade neimovinske štete.

---

¹⁴¹ Compensating non-material damages based on Article 82 GDPR – is there a de minimis threshold?, 2021., <https://www.whitecase.com/insight-alert/compensating-non-material-damages-based-article-82-gdpr-there-de-minimis-threshold> (21.8.2023.)

¹⁴² Presuda Saveznog ustavnog suda (BVerfG), 1 BvR 2853/19 od 14. siječnja 2021., dostupna na poveznici: <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=BVerfG&Datum=14.01.2021&Aktenzeichen=1%20BvR%202853%2F19>, (19.8.2023.)

¹⁴³ Akefi Ghaziani, V.; Akefi Ghaziani, M.; Akefi Ghaziani, M, op. cit. (bilj. 122), str. 289.

7.1.2. Pristup nizozemskih sudova

Prvih nekoliko godina primjene Opće uredbe, nizozemski sudovi načelno su bili spremniji dodijeliti naknadu neimovinske štete u odnosu na sudove njemačkog govornog područja, no iznosi su bili simbolični.

Tako je Sud u Amsterdamu odlučivao o naknadi neimovinske štete zbog neovlaštenog otkrivanja podataka tužiteljice novom poslodavcu.¹⁴⁴ Zavod za upravljanje osiguranjem radnika neovlašteno je otkrio podatke o zdravstvenom stanju tužiteljice njezinom novom poslodavcu. Sud je posebno cijenio činjenicu da su osobni podaci tužiteljice dostavljeni u razdoblju u kojem je novi poslodavac odlučivao o produljenju ugovora o radu tužiteljici, a čime se povećao rizik da se taj ugovor neće produljiti. Sve to uzrokovalo je tužiteljici tjeskobu i stres, a na čiju je ozbiljnost negativno utjecala činjenica da je nedavno doživjela *burn-out* te je sud dosudio naknadu u iznosu do 250 eura.

Okružni sud Sjeverne Nizozemske¹⁴⁵ dodijelio je podnositelju zahtjeva iznos od 500 eura na ime neimovinske štete zbog opetovanog kršenja privatnosti podnositelja od strane voditelja obrade objavljivanjem njegovih osobnih podataka bez njegova pristanka. Voditelj obrade u dva je navrata objavio osobne podatke podnositelja zahtjeva na vlastitoj web stranici, odnosno njegov OIB, adresu e-pošte i telefonski broj. Kako su podaci učinjeni dostupni nepoznatom broju ljudi, tužitelj je bio u strahu da bi treća strana mogla iskoristiti njegove podatke za počinjenje krađe identiteta ili prijevare. Sud je zabrinutost podnositelja smatrao opravdanom, no zaključio je kako podnositelj nije u dovoljnoj mjeri dokazao da je pretrpio „psihološku štetu“, već samo privremenu nelagodu stoga je iznos od 500 eura na ime neimovinske štete smatrao primjerenim.

U drugom predmetu pred Okružnim sudom u Overijsselu¹⁴⁶, podnositeljica zahtjeva smatrala je kako je njoj i njezinom djetetu nastala neimovinska šteta zbog nezakonite obrade osobnih podataka njezina maloljetnog djeteta. Nizozemska općina, kao voditelj obrade, odobrila je pomoć za mlade za razdoblje od 2017. do 2018. godine. Majka je 2019. godine uputila zahtjev za brisanjem osobnih podataka njezina djeteta iz članka 17. stavka 1. Opće uredbe, no Voditelj obrade odbio je takav zahtjev tvrdeći da je temeljem zakonske obveze dužan čuvati podatke

---

¹⁴⁴ Presuda Okružnog suda u Amsterdamu (Rechtbank Amsterdam), ECLI:EN:RBAMS:2019:6490, dostupna na poveznici: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RBAMS:2019:6490>, (19.8.2023.)

¹⁴⁵ Presuda Okružnog suda Noord-Nederland (Rechtbank Noord-Nederland), ECLI:NL:RBNNE:2021:106, dostupna na poveznici: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RBNNE:2021:106>, (19.8.2023.)

¹⁴⁶ Presuda Okružnog suda Overijssel (Rechtbank Overijssel) ECLI:NL:RBOVE:2021:2264, dostupna na poveznici: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:RBOVE:2021:2264>, (19.8.2023.)

najmanje 20 godina. Sud je utvrdio kako je ispitanik izgubio kontrolu nad svojim osobnim podacima te djetetu i njegovoj majci dodijelio po 125 eura naknade štete.

U tzv. presudi EBI¹⁴⁷ nizozemski Vrhovni sud utvrdio je da „*podnositelj zahtjeva mora pružiti dovoljno konkretne dokaze na temelju kojih se može zaključiti da je u vezi s okolnostima slučaja nastala šteta, što zahtijeva da je postojanje štete utvrđeno (ili bi moglo biti utvrđeno) u skladu s objektivnim standardima.*“¹⁴⁸ U kontekstu Opće uredbe, podnositelji zahtjeva morat će dokazati povredu odredbi Opće uredbe i štetu, odnosno uzročnu vezu.¹⁴⁹ Stoga ne čudi da nizozemski sudovi u načelu imaju strog stav prilikom odlučivanja o neimovinskoj šteti.

7.2. Tumačenje Suda Europske unije

Primjena odredbi članka 82. Opće uredbe donijela je niz izazova za sudove koji su morali odlučivati o pitanjima pojma i opsega neimovinske štete te iznosa naknade. Pitanje tumačenja članka 82. Opće uredbe praćeno je s posebnom pozornošću budući da povreda Opće uredbe uglavnom podrazumijeva neimovinsku, a ne novčanu štetu, čije određivanje predstavlja nimalo lak zadatak nacionalnih sudova država članica. Iako je Sud EU-a već u nekoliko navrata iznio svoje stajalište o odgovornosti Unije za štetu¹⁵⁰, nedavno je prvi put odlučio o odgovornosti za neimovinsku štetu prema Uredbi. U dugo očekivanoj presudi od 4. svibnja 2023., u predmetu UI protiv Österreichische Post, Sud EU po prvi puta imao je priliku razjasniti nedoumice koje se u pravnoj literaturi i praksi javljaju prilikom tumačenja i primjene članka 82.

U konkretnom je predmetu tuženik Österreichische Post od 2017. prikupljao podatke o političkim afinitetima austrijskog stanovništva. Koristeći algoritam i uzimajući u obzir razne socio-demografske kriterije, društvo je odredilo 'adrese ciljanih skupina'. Tako prikupljeni podaci omogućili su tuženiku da utvrdi ima li određena osoba visok stupanj sklonosti određenoj austrijskoj političkoj stranci, a krajnji cilj tako prikupljenih podataka bio je daljnja prodaja različitim organizacijama kako bi im se omogućilo ciljano slanje reklamnih sadržaja. Tužitelj, koji nije dao privolu za obradu njegovih osobnih podataka, podnio je tužbu, tražeći naknadu neimovinske štete u iznosu od 1000 eura zbog osjećaja uzrujanosti, gubitka povjerenja i osjećaja izloženosti zbog činjenice da je temeljem algoritma povezan s krajnje desno orijentiranom političkom strankom.

---

¹⁴⁷ Presuda Vrhovnog suda Kraljevine Nizozemske (Hoge Raad), ECLI:NL:HR:2019:376, dostupna na poveznici: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/#!/details?id=ECLI:NL:HR:2019:376>, (19.8.2023.)

¹⁴⁸ Ibid, paragraf 3.2.2.

¹⁴⁹ Non-material damages and the GDPR - what's next in the Netherlands?, 2021., <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=91317fe2-2118-4241-a8bb-6d6ba9d2c0b4> (21.8.2023.)

¹⁵⁰ Vidi: Presuda od 3. prosinca 2015., CN protiv Europskog parlamenta, T-343/13, EU:T:2015:926.

7.2.1. Kriteriji za naknadu

Do donošenja presude, u literaturi¹⁵¹, ali i sudskoj praksi sudova država članica¹⁵², formirala su se različita mišljenja u odnosu na pitanje kada je neimovinska šteta nadoknadiva, odnosno dovodi li svaka povreda Opće uredbe do prava na naknadu štete. U tom pogledu neki autori su smatrali da svako kršenje odredaba Opće uredbe o zaštiti podataka automatski dovodi do prava na naknadu štete temeljem članka 82., dok druga strana pak upozorava na miješanje pojmova povrede i nastanka štete, odnosno stava je da ne uzrokuje svaka povreda odredbi Opće uredbe neimovinsku štetu.¹⁵³

Sud je toj raspravi stao na kraj navodeći kako je nastanak štete kao posljedica povrede samo potencijalan, odnosno da ne dovodi nužno svako kršenje odredbi Opće uredbe do nastanka štete, a time i prava na naknadu. Stoga bi bilo protivno članku 82. stavku 1. Opće uredbe smatrati da svaka povreda odredbi Opće uredbe sama po sebi može dovesti do prava na naknadu štete.

Sud je također precizirao uvjete koji moraju biti ispunjeni kako bi oštećenici mogli tražiti naknadu neimovinske štete. U svojoj prvoj presudi o tumačenju članka 82. Opće uredbe, Sud je ukazao na tri nužna i kumulativna uvjeta u pogledu utvrđivanja odgovornosti voditelja obrade ili izvršitelja obrade:

1. da je došlo do povrede neke od odredbi GDPR-a, uključujući delegirane i provedbene akte EU-a te mjerodavno zakonodavstvo države članice;
2. da je povreda rezultirala materijalnom ili neimovinskom štetom nastale povredom pojedincu koji traži naknadu štete (koja ne mora nužno odgovarati definiciji "ispitanika", s obzirom na to da se člankom 82. stavkom 1. daje pravo na naknadu štete "svakoj osobi koja je pretrpjela" štetu); i
3. da se može utvrditi uzročno-posljedična veza između nezakonite obrade i štete.

---

¹⁵¹ Spittka, J., loc. cit.

¹⁵² Vidi: ArbG Oldenburg, 3 Ca 150/21 od 9. veljače 2023., dostupno na:

<https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=ArbG%20Oldenburg&Datum=09.02.2023&Aktezeichen=3%20Ca%20150%2F21> i OLG Koblenz, 12 U 2194/21 od 21 veljače 2023., dostupno na: <https://openjur.de/u/2464953.html>

¹⁵³ Burtcher, Bernhard, *DSGVO und immaterielle Schäden: erste internationale Entwicklungen*, Zeitschrift für Europäisches Privatrecht (ZEuP), 2021., str. 699.

7.2.2. Prag ozbiljnosti

Ključni dio presude odnosi se na pitanje postojanja praga ozbiljnosti kao uvjeta za naknadu neimovinske štete. Kao što je ranije spomenuto, njemački sudovi u pravilu nisu dodjeljivali naknadu štete u slučajevima kada posljedice ne premašuju takav prag. U tom smislu, veliki je interes izazvalo i mišljenje nezavisnog odvjetnika Sánchez-Bordone koji smatra da je nužno razlikovati nadoknadivu neimovinsku štetu od drugih neugodnosti koje proizlaze iz nepoštovanja zakonitosti te koje zbog svoje neznatnosti ne dovode nužno do prava na naknadu štete.¹⁵⁴ Takvo usko tumačenje pojma (nadoknadive) neimovinske štete moglo bi dovesti do pravne nesigurnosti, posebno uzimajući u obzir da je, prema mišljenju nezavisnog odvjetnika, granica između običnog nezadovoljstva i stvarne neimovinske štete gotovo neznatna.¹⁵⁵

Ipak, Sud nije slijedio mišljenje nezavisnog odvjetnika te je na pitanje postojanja praga ozbiljnosti odgovorio negativno. Naime, iako Opća uredba ne daje definiciju pojma štete, ona ni ne upućuje na nacionalno pravo država članica pa štetu, odnosno neimovinsku štetu treba tumačiti autonomno. Ograničavanje naknade na štetu koja doseže određeni prag ozbiljnosti bilo bi u suprotnosti namjerom europskog zakonodavca da široko tumači pojam štete.

Sud je posebno podsjetio na ciljeve odredbi Opće uredbе da osiguraju postojanu i visoku razinu zaštite pojedinaca te u tu svrhu osiguraju homogenu primjenu pravila za zaštitu temeljnih sloboda i prava. Sud smatra kako bi uvjetovanje naknade neimovinske štete određenim pragom ozbiljnosti dovelo do različitog stupnjevanja tog praga u državama članicama što bi ugrozilo dosljednost sustava uspostavljenog Uredbom. Takvi primjeri poznati su u praksi sudova njemačkog govornog područja koji su nerijetko zauzimali dijametralno suprotna stajališta u ovom pitanju. To znači da se dosadašnja praksa (pojedinih) austrijskih i njemačkih sudova, koji su naknadu neimovinske štete uvjetovali time da je šteta koju je pretrpio ispitanik dosegla određeni stupanj ozbiljnosti, protivi odredbama članka 82.

7.2.3. Procjena štete u skladu s nacionalnim pravom

Osim općih načela ekvivalentnosti i djelotvornosti, Sud Europske unije utvrdio je da zadatak utvrđivanja iznosa naknade štete leži na nacionalnim državama članicama, koji iznos utvrđuju u skladu s nacionalnim pravilima budući da odredbe članka 82. ne sadrže smjernice u pogledu procjene štete niti postoji druga odredba prava EU-a koja bi to učinila. U skladu s tim, Općom

---

¹⁵⁴ Predmet C-300/21, Österreichische Post, EU:C:2023:370, Mišljenje nezavisnog odvjetnika Manuela Camposa Sánchez-Bordone od 6. listopada 2022, Paragraf 110.

¹⁵⁵ Ibid., paragraf 116.

uredbom o zaštiti podataka ne sprečava se procjena iznosa štete na temelju nacionalnih zakona o odgovornosti država članica. U svakom slučaju, u skladu s kompenzacijskom funkcijom prava na naknadu štete, novčana naknada bi trebala biti potpuna i učinkovita, no ne smije biti kaznene naravi.

Presudom se otklanja potencijalna sumnja u pogledu kriterija za naknadu i postojanja praga ozbiljnosti, no unatoč velikim očekivanjima i intenzivnoj javnoj raspravi, odluka ipak ne daje odgovor na vrlo važno pitanje o opsegu neimovinske štete. Ostaje za vidjeti hoće li nadolazeća odluka Suda Europske unije u predmetu C-340/21¹⁵⁶ pružiti daljnje smjernice u tom pogledu.

7.3. Naknada neimovinske štete u zakonodavstvu Republike Hrvatske

Prema Zakonu o obveznim odnosima (dalje u tekstu: ZOO)¹⁵⁷ pojam štete obuhvaća, uz umanjenje imovine (obična šteta) i sprječavanje njezina povećanja (izmakla korist) i povredu prava osobnosti odnosno neimovinsku štetu.¹⁵⁸ Drugim riječima, neimovinska šteta sastoji se od povrede prava osobnosti, čime je prihvaćena objektivna koncepcija neimovinske štete.¹⁵⁹ U našem zakonodavstvu postojanje imovinske štete nikada nije bila pretpostavka naknade neimovinske štete. Tako će sud, u slučaju povrede prava osobnosti, ako nađe da to težina povrede i okolnosti slučaja opravdavaju, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, *nezavisno od naknade imovinske štete, a i kad nje nema*.¹⁶⁰

Trenutno jedina dostupna presuda o odgovornosti za štetu zbog povrede prava na zaštitu osobnih podataka ona je Županijskog suda iz 2017. godine.¹⁶¹ U ovom predmetu prednica tužitelja zahtijevala je plaćanje pravične novčane naknade za neimovinsku štetu zbog povrede prava osobnosti nanесene korištenjem njezinog imena i prezimena u promotivnoj kampanji bez njezina pristanka. Njezino ime i prezime tuženici su koristili na svim promotivnim materijalima za navedenu karticu, plakatima, reklamama u trgovinama tuženika te na web stranicama na području Republike Hrvatske, a s čime su nastavili bez obzira što ih je prednica tužitelja upozorila i pozvala da prestanu sa korištenjem njezinog imena i prezimena. Radi postupanja

---

¹⁵⁶ Zahtjev za prethodnu odluku, C-340/21, Nacionalna agencija za prihode, dostupno na poveznici: <https://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-340/21>, (20.8.2023.)

¹⁵⁷ NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22

¹⁵⁸ ZOO, čl. 1046.

¹⁵⁹ Bukovac Puvača, M., op. cit. (bilj 110), str. 158.

¹⁶⁰ ZOO, čl. 1100. st. 1.

¹⁶¹ Presuda Županijskog suda u Zagrebu, Gžn -748/13-7, od 28. ožujka 2017., dostupna na portalu IUS INFO, www.iusinfo.hr

tuženika prednica tužitelja je u svakodnevnom životu trpjela neugodnosti u svojoj okolini. Sud je utvrdio povredu prava osobnosti i dodijelio joj naknadu štete u iznosu od 15.000,00 kuna.

8. Kolektivna zaštita temeljem Opće uredbe i Direktive (EU) 2020/1828

Prepreke poput nedostataka financijskih i pravnih sredstava mogu onemogućiti pristup pojedinaca pravosuđu¹⁶², stoga je kolektivna privatna provedba prava na zaštitu podataka u Europskoj uniji postala ključan aspekt osiguravanja učinkovite provedbe pravila o zaštiti osobnih podataka. Europski zakonodavac prepoznao je važnost ovog oblika zaštite pružajući pravni okvir kojim se nastoji ojačati i olakšati zaštita interesa i prava ispitanika.¹⁶³

8.1. Kolektivna zaštita na temelju Opće uredbe - zastupanje ispitanika

Opća uredba predviđa pravo ispitanika da ovlasti neprofitno tijelo da u njegovo ime nadzornom tijelu podnese pritužbu iz članka 77. Opće uredbe, da ostvari pravo na pravni lijek iz članaka 78. i 79. Opće uredbe ili da ostvari pravo na naknadu sadržano u članku 82., ako je to predviđeno pravom države članice. Pozadina takvog prava proizlazi iz članka 47. stavka 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, kojim se predviđa da svatko ima pravo na djelotvoran pravni lijek u slučaju povrede prava Unije.¹⁶⁴ Pri tome, razlikuju se dva sustava. Ispitanik tako može u navedenim slučajevima ovlastiti neprofitno tijelo, organizaciju ili udruženje da u ime ispitanika ostvari njegova prava (opt-in sustav), dok se člankom 80. stavkom 2. dopušta državama članicama da ponude kolektivnu pravnu zaštitu neovisno o mandatu ispitanika (opt-out sustav). Važno je napomenuti da se u potonjem slučaju kolektivna zaštita ne odnosi na ostvarivanje prava na naknadu predviđeno člankom 82. Opće uredbe. Naknadu (ne)imovinske štete takva tijela mogu tražiti u ime ispitanika samo onda kada je to predviđeno pravom države članice. Da bi moglo zastupati ispitanika, neprofitno tijelo, organizacija ili udruženje mora ispuniti određene uvjete, odnosno: (i) mora biti osnovano u skladu s pravom države članice; (ii) u statutu takvog tijela moraju biti navedeni ciljevi od javnog interesa i (iii) ono mora biti aktivno

---

¹⁶² Room, Stewart, Supervision and Enforcement: Regulation by the citizen u: Eduardo Ustaran (ur.), *European Data Protection: Law and Practice*, Second edition, International Association of Privacy Professionals (IAPP), 2019., str. 275.

¹⁶³ González Fuster, Gloria, Article 80 Representation of data subjects u: Christopher Kuner (ur.) et al., *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*, 2020, str. 1143.

¹⁶⁴ Ibid., str. 1144.

u području zaštite osobnih podataka.¹⁶⁵ U skladu s nedavnom presudom Suda EU, to primjerice mogu biti i organizacije za zaštitu potrošača.¹⁶⁶

8.1.1. Utjecaj na ispitanike

Nedostatak znanja i manjak svijesti o zaštiti osobnih podataka prepoznati su kao glavni čimbenici koji utječu na djelotvornost mehanizama pravnih lijekova u Izvješću Agencije Europske unije za temeljna prava o pristupu pravnim lijekovima za zaštitu osobnih podataka u državama članicama EU.¹⁶⁷ U tom smislu, neprofitna tijela i organizacije koje mogu podnositi predstavničke tužbe u ime jednog pojedinca ili skupine pojedinaca imaju važnu ulogu u zaštiti prava ispitanika, olakšavajući im pristup pravosuđu budući da često imaju potrebna stručna znanja i financijske resurse koji nedostaju pojedincima.¹⁶⁸ Jedna od najpoznatijih neprofitnih organizacija koja primjenjuje članak 80. kao osnovu za zastupanje ispitanika u tužbama podnesenima pred sudovima i tijelima za zaštitu podataka je i austrijski None of your Business („noyb“). Osim zastupanja, takva tijela imaju važnu ulogu i u aktivnostima podizanja svijesti pojedinaca o zaštiti njihovih osobnih podataka. Uz proaktivan pristup pojedinaca i povećanje broja ovakvih neprofitnih organizacija, za očekivati je da će se sudovi država članica sve češće baviti pitanjima zaštite osobnih podataka.

Osim što se olakšava pristup pravosuđu, ovakva vrsta zaštite ima i izniman odvraćajući učinak.¹⁶⁹ Kako tužbe za naknadu štete imaju značajne financijske implikacije, ovaj mehanizam potiče voditelje obrade da ozbiljno shvate zaštitu podataka i donesu potrebne mjere za sprečavanje povreda kako bi se izbjegle moguće znatne financijske posljedice koje iz njih proizlaze.

8.2. Direktiva (EU) 2020/1828 o predstavničkim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača

U pogledu zahtjeva za naknadu štete i predstavničkih tužbi, velike novine donijela je Direktiva o predstavničkim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača. Glavni je cilj Direktive olakšati pristup pravosuđu radi zaštite kolektivnih interesa potrošača te osigurati da svaka

---

¹⁶⁵ Opća uredba o zaštiti podataka, Preambula, točka 142.

¹⁶⁶ Presuda od 28. travnja 2022., Meta Platforms Ireland, C-319/20, EU:C:2018:37

¹⁶⁷ Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA), Pristup pravnim lijekovima za zaštitu osobnih podataka u državama članicama EU-a, 2014., <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/access-data-protection-remedies-eu-member-states>, (22.8.2023.)

¹⁶⁸ Priručnik o europskom zakonodavstvu o zaštiti osobnih podataka, op. cit. (bilj. 20), str. 248.

¹⁶⁹ Sorace, Francesco, Collective redress in the General Data Protection Regulation; An opportunity to improve access to justice in the European union?, Working paper, Càtedra Jean Monnet de Dret Privat Europeu, Universidad de Barcelona, 2018., str. 5.

država članica ima ujednačeni mehanizam kolektivne pravne zaštite za određena potrošačka prava navedena u Prilogu Direktive. U tom smislu, Direktiva nastoji održati ravnotežu između zaštite kolektivnih interesa potrošača i potrebe za osiguravanjem sprječavanja zlouporabe postupovnih ovlaštenja.¹⁷⁰

Predstavničke tužbe predviđene Direktivom mogu podnijeti tzv. kvalificirani subjekti koji su definirani kao svaka organizacija ili javno tijelo koje zastupa interese potrošača i koje je država članica u skladu Direktivom imenovala kvalificiranim za podnošenje predstavničkih tužbi.¹⁷¹ Područje primjene odražava najnovija kretanja u području zaštite potrošača pa su tako Direktivom obuhvaćena područja financijskih usluga, prava putnika, zaštite osobnih podataka korisnika elektroničkih komunikacija, turističkih usluga itd. Uz popravak, zamjenu, sniženje cijene, povrat i raskid ugovor, kao jedna od mogućih mjera popravljivanja štete predviđena je i naknada štete. U tom smislu „*Direktiva i Opća uredba čine dva komplementarna dijela zakonodavstva Europske unije čiji je cilj ojačati zaštitu potrošača osiguravanjem mehanizama kolektivne pravne zaštite.*“¹⁷²

8.2.1. Odnos Direktive i Opće uredbe

Područje primjene Direktive odražava najnovija kretanja u području zaštite potrošača pri čemu je potrebno obratiti posebnu pažnju na zaštitu prava potrošača u kontekstu zaštite osobnih podataka. Direktiva ne dovodi u pitanje provedbene mehanizme predviđene Općom uredbom pa bi se ti mehanizmi mogli koristiti za zaštitu kolektivnih interesa potrošača, kada je to primjenjivo.¹⁷³

U pogledu tijela koja su ovlaštena zastupati ispitanika, Direktiva i Opća uredba postavljaju različite kriterije. Kao što je ranije navedeno, da bi neprofitno tijelo ili organizacija moglo u ime ispitanika ostvariti njegova prava ono mora biti osnovano u skladu s pravom države članice, imati ciljeve od javnog interesa te biti aktivno u području zaštite osobnih podataka. S druge strane, Direktiva u stavku 3. članka 4. postavlja nešto strože uvjete, pogotovo u smislu postupovnih pravila koje treba ispuniti u vezi s takvim postupcima.¹⁷⁴ Opća uredba i Direktiva razlikuju se i u pogledu mogućnosti pokretanja predstavničkih tužbi za naknadu štete. Tako

---

¹⁷⁰ Direktiva o predstavničkim tužbama, čl. 1. st. 1.

¹⁷¹ Direktiva o predstavničkim tužbama, čl. 3. st. 4.

¹⁷² Collective Redress Directive—implications for data protection law, 2020. <https://www.cov.com/en/news-and-insights/insights/2020/07/collective-redress-directive-implications-for-data-protection-law>, (28.8.2023.), str. 2.

¹⁷³ Direktiva o predstavničkim tužbama, Preambula, točka 15

¹⁷⁴ Collective Redress Directive—implications for data protection law, loc. cit.

Direktiva izričito nameće obvezu državama članicama da kvalificiranim subjektima omoguće pokretanje predstavničke tužbe za naknadu štete, dok članak 80. Opće uredbe ostavlja diskrecijsko pravo državama članicama da odluče hoće li dopustiti neprofitnim tijelima, odnosno organizacijama da u ime ispitanika ostvaruju pravo na naknadu.

Predmet Schrems protiv Facebooka¹⁷⁵ otvorio je neka goruća pitanja od značajnog utjecaja na provedbu pravila o zaštiti osobnih podataka i prava potrošača¹⁷⁶ te ukazao na problem nepostojanja provedivog prekograničnog elementa u pogledu predstavničkih tužbi u Europskoj uniji.¹⁷⁷ Direktiva tako predviđa i obvezu država članica da osiguraju podnošenje prekograničnih tužbi u slučajevima kada povreda utječe na potrošače koji borave u različitim državama članicama.

Iz navedenog vidljivo je kako Direktiva postavlja snažnije pravne temelje u pogledu predstavničkih tužbi u odnosu na Uredbu. U skladu s tim i uzimajući u obzir komplementarnu narav ova dva zakonodavna akta Unije, za očekivati je da će voditelji obrade će postati izloženi većem broju većem broju predstavničkih tužbi, što će za posljedicu imati i povećanje broja sporova koji se odnose na zaštitu osobnih podataka.

9. Zaključak

U digitalnom dobu obilježenom eksponencijalnim rastom prikupljanja i obrade osobnih podataka, zaštita privatnosti pojedinaca i njihovo pravo na zaštitu osobnih podataka od iznimne su važnosti.

U posljednjih nekoliko godina nacionalni sudovi država članica suočeni su sa sve većim brojem tužbi za naknadu štete na temelju članka 82. Opće uredbe zbog kršenja njezinih odredbi. Sudska praksa njemačkih i nizozemskih sudova pokazala je da su se najveći prijevori pojavili u odnosu na pitanja opsega pojma neimovinske štete i postojanja praga ozbiljnosti. Njemački (građanski) sudovi, kao i nizozemski, u pravilu su imali strog pristup naknadi neimovinske štete na temelju Opće uredbe i zahtijevali su da posljedice povrede premašuju određeni prag ozbiljnosti, čime se ozbiljno suzila mogućnost učinkovite pravne zaštite prava ispitanika (i drugih oštećenika). S

---

¹⁷⁵ Presuda od 25. siječnja 2018., Schrems v Facebook, C-498/16, ECLI:EU:C:2018:37

¹⁷⁶ Jančiūtė, Laima, Data protection and the construction of collective redress in Europe: exploring challenges and opportunities, *International Data Privacy Law*, vol. 9., br. 1., 2019., str. 2.

¹⁷⁷ Ibid., str. 3.

druge strane njemački radni sudovi nisu zahtijevali prekoračenje takvog praga pa su samim time bili skloniji dodjeljivanju naknade.

U tom je smislu Sud Europske unije, povodom zahtjeva za prethodnu odluku, odredio okvir za naknadu neimovinske štete uzrokovane kršenjem Opće uredbe u predmetu *Österreichische Post*. Kako bi se utvrdilo pravo na naknadu štete, nužno je da ispitanik može dokazati postojanje štete, povredu Opće uredbe i postojanje uzročne veze između štete i povrede. Drugim riječima, Sud EU je eksplicitno utvrdio da ne dovodi svaka povreda Opće uredbe do nastanka štete, odnosno da je nastanak štete kao posljedica povrede samo potencijalan. Jasno je da šire tumačenje pojma neimovinske štete znači učinkovitiju privatnu provedbu pravila o zaštiti podataka, no preširoko tumačenje moglo bi dovesti do zlouporabe pa je ovakvim stajalištem Suda otklonjena ta mogućnost, kao i mogućnost masovnih tužbi u slučajevima u kojima povreda Opće uredbe nije rezultirala stvarnom štetom.

Možda najvažnija posljedica odluke Suda odnosi se na ukidanje praga ozbiljnosti u kontekstu naknade štete zbog povrede. Iako suprotno mišljenju nezavisnog odvjetnika u tom predmetu, ukidanje takvog praga, zajedno s obvezom ispitanika da dokažu nastalu štetu, neće otvoriti put frivolnim sudskim postupcima, već osigurati dosljednost sustava uspostavljenog Općom uredbom.

Primjena članka 82. Opće uredbe i dalje nije ujednačena, no posljedice odluke Suda EU dalekosežne su i pružaju svojevrsno razjašnjenje u kontekstu naknade štete. Ipak, pred Sudom EU u ovom trenu nalazi se još nekoliko zahtjeva za prethodnom odlukom u pogledu tumačenja članka 82. pa ostaje za vidjeti hoće li nadolazeće odluke Suda pružiti daljnje smjernice o pravu na naknadu neimovinske štete i osigurati dosljednu primjenu u svim državama članicama.

10. Literatura

Knjige i članci

Akefi Ghaziani, Vahid; Akefi Ghaziani, Moosa; Akefi Ghaziani, Mohammad, *Assessing Non-Material Damages Under the GDPR: A Review of The Recent Judicial Practice of Germany, UK, and the Netherlands*, Revista Jurídica Portucalense, 2022.

Brkan, Maja, Data protection and European private international law: observing a bull in a China shop, *International Data Privacy Law*, v. 5, br. 4, 2015.

Bukovac Puvača, Maja, Deset godina nove koncepcije neimovinske štete, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta Rijeka, vol. 36, br. 1, 2015.

Bukovac Puvača, Maja; Demark, Armando, Pravo na zaštitu osobnih podataka kao temeljno pravo i odgovornost za štetu zbog njegove povrede, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, v. 40, br. 1, 2019.

Bukovac Puvača, Maja; Mihelčić, Gabrijela; Marochini Zrinski, Maja, Uzročna veza kao pretpostavka odgovornosti za štetu u europskim nacionalnim pravnim sustavima, praksi suda europske unije i europskog suda za ljudska prava, Godišnjak Akademije pravnih znanosti Hrvatske, vol. X, br. 1, 2019.

Burtscher, Bernhard, *DSGVO und immaterielle Schäden: erste internationale Entwicklungen*, Zeitschrift für Europäisches Privatrecht (ZEuP), 2021.

Chamberlain, Johanna; Reichel, Jane, The Relationship between Damages and Administrative Fines in the EU General Data Protection Regulation, Mississippi Law Journal, v. 89, br. 4, 2020.

Cordeiro, A. B. Menezes: Civil Liability for Processing of Personal Data in the GDPR. European Data Protection Law Review, vol. 5., br. 4., 2019.

Craig, Paul; de Búrca, Gráinne, EU Law, Text, Cases, and Materials, Seventh edition, Oxford University Press, Oxford, United Kingdom, 2020.

Čizmić, Jozo; Boban, Marija, Učinak nove EU Opće uredbe 2016/679 (GDPR) na zaštitu osobnih podataka u Republici Hrvatskoj, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, v. 39, br. 1, 2018.

Dragičević, Dragan; Gumzej, Nina; Jurić, Marko; Katulić, Tihomir; Lisičar, Hrvoje: *Pravna informatika i pravo informacijskih tehnologija*, Narodne Novine, Zagreb, 2015.

González Fuster, Gloria, Article 80 Representation of data subjects u: Christopher Kuner (ur.) et al., *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*, 2020.

Jančiūtė, Laima, Data protection and the construction of collective redress in Europe: exploring challenges and opportunities, International Data Privacy Law, vol. 9., br. 1., 2019.

Jurić, Marko, *Pravo na poštovanje privatnog života i zaštitu osobnih podataka*, u Kregar, Josip et. al., *Ljudska prava: uvod u studij*, Zagreb, 2014.

- Klarić, Mirko, Zaštita osobnih podataka i Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, v. 53, br. 4, 2016.
- Knetsch, Jonas, The Compensation of Non-Pecuniary Loss in GDPR Infringement Cases, *Journal of European Tort Law*, v. 13, br. 2., 2022.
- Kuner, Christopher, The European Commission's Proposed Data Protection Regulation: A Copernican Revolution in European Data Protection, Bloomberg BNA Privacy and Security Law Report, 2012.
- Nikšić, Saša, Imovina u građanskom pravu, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, v. 62, br. 5-6, 2012.
- O'Dell, Eoin, Compensation for Breach of the General Data Protection Regulation, *Dublin University Law Journal*, v. 40, br. 1, 2017.
- Paal, Boris, Höhe des Ersatzes immaterieller Schäden nach Art. 82 DS-GVO, *NJW*, 2022., 3673
- Pavuna, Andro, Transformacija pojma prava na privatnost kao posljedica razvoja tehnologije i novih sigurnosnih izazova, Disertacija, Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti, 2019.
- Peijk, K., van der Voort, R. R., Wijsman., I. F., *A Scratch on the Soul: to What Extent is the Uncertainty of Applying Article 82(1) for the Assessment of Immaterial Damage Detrimental to the Ability of Data Subjects to Successfully Claim Immaterial Damages under the GDPR?* U: The ELSA the Netherlands Law Review, vol. II.
- Radolović, Aldo, Pravo osobnosti u novom Zakonu o obveznim odnosima Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci (1991) vol. 27, br. 1, 2006.
- Room, Stweart, Supervision and Enforcement: Regulation by the citizen u: Eduardo Ustaran (ur.), *European Data Protection: Law and Practice*, Second edition, International Association of Privacy Professionals (IAPP), 2019.
- Rudgard, Sian, Origins and Development of European Data Protection Law: Rationale for data protection u: Eduardo Ustaran (ur.), *European Data Protection: Law and Practice*, Second edition, International Association of Privacy Professionals (IAPP), 2019

Sorace, Francesco, Collective redress in the General Data Protection Regulation; An opportunity to improve access to justice in the European union?, Working paper, Càtedra Jean Monnet de Dret Privat Europeu, Universidad de Barcelona, 2018.

Spittka, Jan, Datenschutzklagen als Geschäftsmodell?, GRUR-Prax, v. 15, br. 2., 2023

Trulli, Emmanuela, The General Data Protection Regulation and Civil Liability u: Mohr Backum et al., Personal Data in Competition, Consumer Protection and Intellectual Property: Towards a Holistic Approach? Springer Verlag, 2019.

Van Alsenoy, Brendan, Liability under EU Data Protection Law: From Directive 95/46 to the General Data Protection Regulation, Journal of intellectual property, information technology and electronic commerce law, 2017.

Van der Sloot, Bart, Legal fundamentalism: is data protection really a fundamental right? u: Leenes R., van Brakel R., Gutwirth S., De Hert P (ur.) *Data protection and privacy: (in)visibilities and infrastructures*, Springer, 2017.

Westin, Alan, *Privacy and Freedom*, Atheneum, New York, 1967.

Wurmnest, Wolfgang; Gömann, Merlin, Comparing Private Enforcement of EU Competition and Data Protection Law, Journal of European Tort Law, v. 13, br. 2, 2022.

Zanfir-Fortuna, Gabriela, Article 82 Right to compensation and liability u: Christopher Kuner (ur.) et al., *The EU General Data Protection Regulation (GDPR): A Commentary*, 2020.

Propisi

Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka, SL L 281, 23.11.1995.

Direktiva (EU) 2020/1828 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2020. o predstavničkim tužbama za zaštitu kolektivnih interesa potrošača i stavljanju izvan snage Direktive 2009/22/EZ, OJ L 409, 4.12.2020,

Konvencija Vijeća Europe za zaštitu osobe glede automatizirane obrade osobnih podataka, NN MU 38/2005

Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, NN MU 18/97, 6/99, 14/02, 13/03, 9/05, 1/06, 2/10

Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, rezolucija br. 2200 A /XXI

Opća deklaracija o ljudskim pravima, rezolucija br. 217 /III

Povelja Europske unije o temeljnim pravima, SL C 326, 26.10.2012.

Rezolucija Vijeća Europe o zaštiti privatnosti pojedinaca u vezi s elektroničkim bankama podataka u privatnom sektoru iz 1973. i Rezolucija Vijeća Europe o zaštiti privatnosti pojedinaca u vezi s elektroničkim bankama podataka u javnom sektoru iz 1974

Pročišćene verzije Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Ugovor o Europskoj uniji, OJ C 202, 7.6.2016, p. 1–388

Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ, SL L 119, 4.5.2016., str. 89–131
Ustav Republike Hrvatske, NN 56/1990, 135/1997, 113/2000, 28/2001, 76/2010, 5/2014

Zakon o obveznim odnosima, NN 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 29/18, 126/21, 114/22, 156/22

Zakon o provedbi Opće uredbe o zaštiti podataka, NN 42/18

Zakon o zaštiti osobnih podataka, NN 103/03, 118/06, 41/08, 130/11, 106/12

Web izvori

128th Session of the Committee of Ministers (Elsinore, Denmark, 17-18 May 2018) Ad hoc Committee on Data Protection (CAHDATA) – Protocol amending the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (ETS No. 108) Explanatory

report, https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016808a08a6,

Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA), Priručnik o europskom zakonodavstvu o zaštiti osobnih podataka, 2018., https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-coe-edps-2018-handbook-data-protection_hr.pdf, (20.8.2023.)

Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA), Pristup pravnim lijekovima za zaštitu osobnih podataka u državama članicama EU-a, 2014., <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/access-data-protection-remedies-eu-member-states>

Alarming: Court of Justice may severely limit enforcement of European's privacy rights, 2022., <https://noyb.eu/en/alarming-court-justice-may-severely-limit-enforcement-europeans-privacy-rights>

Collective Redress Directive—implications for data protection law, 2020.
<https://www.cov.com/en/news-and-insights/insights/2020/07/collective-redress-directive-implications-for-data-protection-law>

Compensating non-material damages based on Article 82 GDPR – is there a de minimis threshold?, 2021.,

European Union; European Commission, Report from the Commission - First Report on the implementation of the Data Protection Directive (95/46/EC), 15.5.2023., COM(2003) 265 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52003DC0265>

GDPRhub, Article 82 GDPR, https://gdprhub.eu/index.php?title=Article_82_GDPR
<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=91317fe2-2118-4241-a8bb-6d6ba9d2c0b4>
<https://www.whitecase.com/insight-alert/compensating-non-material-damages-based-article-82-gdpr-there-de-minimis-threshold>

Legal analysis: No non-material damages for GDPR violations?, 2022.,
<https://noyb.eu/en/analysis-no-non-material-damages-gdpr>

Non-material damages and the GDPR - what's next in the Netherlands?, 2021.,
Private Enforcement im Datenschutzrecht, 2022., <https://www.noerr.com/de/insights/private-enforcement-im-datenschutzrecht>

Vlada Republike Hrvatske, Prijedlog Zakona o provedbi Opće Opće uredbe o zaštiti podataka, s konačnim prijedlogom zakona, Zagreb, travanj 2018., <https://sabor.hr/hr/prijedlog-zakona-o-provedbi-opce-Opce-uredbe-o-zastiti-podataka-s-konacnim-prijedlogom-zakona-hitni>

Vodič kroz članak 8. Konvencije – Pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života, 2020.,
https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Guide_Art_8_HRV

Voigt, Paul; Schmalenberger, Alexander, ECJ: Individuals have the flexibility to choose between administrative and civil remedies under the GDPR,
<https://www.taylorwessing.com/en/insights-and-events/insights/2023/01/ecj-individuals-have-the-flexibility>

